2. ఏతాని వాక్యాని పఠంతు. రేఖాంకితేషు పదేషు సమానతామ్ అవగచ్ఛంతు. ఏషా ద్వితీయా విభక్తిః.

(ఈ వాక్యాలను చదవండి. కింద గీత గీసిన పదాలలో ఉన్న సమానతను అర్థం చేసుకోండి . దీన్ని ద్వితీయా విభక్తి అంటారు.)

1. అహం సూర్యం నమామి. (నేను సూర్యుని నమస్కరిస్తున్నాను.)

2. అహం చంద్రం పశ్యామి. (నేను చంద్రుడిని చూస్తున్నాను.)

3. సః దివాకరం పశ్యతి.

4. సా చంద్రం నమతి.

5. ఏషః భాస్కరం పశ్యతి.

6. ఏషా ప్రభాకరం నమతి.

7. రవిః సీతాం పశ్యతి.

8. రమేశః పద్మాం జానాతి.

9. మోహనః లేఖనీం స్వీకరోతి.

10. ప్రసాదః అంకనీం యచ్ఛతి.

3. ఆవరణే స్థితానాం శబ్దానామ్ ఉచితరూపాణి రిక్తస్థానేషు లిఖంతు.

(బ్రాకెట్లో ఉన్న పదాలను తగు విధంగా మార్చి ఖాళీల్లో రాయండి.)

1. రమేశః .... (దేవః) నమతి.

2. సీతా .... (గ్రంథః) పఠతి.

3. రామః .... (విద్యాలయః) గచ్ఛతి.

4. చిన్మయః .... (అనుజా) పశ్యతి.

5. బాలకః .... (బాలికా) జానాతి.

SCERT TELANGANA

6. గణేశః .... (లేఖనీ) యచ్ఛతి.

7. శశాంకః .... (పుష్పం) పృచ్ఛతి.

8. ప్రభాకరః .... (జలం) పిబతి.

4. ఉపరి దత్తానాం వాక్యానామ్ ఆధారేణ ప్రశ్నానామ్ ఉచితసమాధానాని లిఖంతు.

(పై వాక్యాలను ఆధారంగా చేసుకొని ఈ కింది ప్రశ్నలకు తగినసమాధానాలు రాయండి.)

1. రమేశః కం నమతి? ....
2. సీతా కం పఠతి? ....
3. చిన్మయః కాం పశ్యతి? ....
4. గణేశః కాం యచ్ఛతి? ....
5. శశాంకః కిం పశ్యతి? ....
6. ప్రభాకరః కిం పిబతి? ....

5. అధః దత్తానాం వాక్యానాం ప్రశ్నాన్ పృచ్ఛంతు.

కింద ఇచ్చిన వాక్యాలకు ప్రశ్నలను అడగండి.)

వాక్యాని	ప్రశ్నాః
1. రామచంద్రః గ్రంథం పశ్యతి.	....
2. గౌరీ రేఖాం లిఖతి.	....
3. లతా లేఖనీం యచ్ఛతి.	....
4. బాలకః క్షీరం పిబతి.	....
5. బాలికా పుస్తకం పఠతి.	....

SCERT TELANGANA

6. **ఏతత్ గీతం గాయంతు. అత్ర ద్వితీయావిభక్తేః పదాని పరిశీలయంతు.**

(ఈ గీతాన్ని పాడండి. దీనిలోని ద్వితీయావిభక్తి పదాలను పరిశీలించండి.)

అహం నమామి మాతరమ్
గురుం నమామి సాదరమ్
హితం కరోమి సర్వదా
శుభం కరోమి సర్వదా
ప్రభుం జపామి సాదరమ్
అహం నమామి మాతరమ్.

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. **సూర్యచంద్రనామాని ఉపయుజ్య మాతృభాషయా గీతం లిఖంతు. అభినయపూర్వకం గాయంతు.**

(సూర్యచంద్రుల పేర్లతో, మాతృభాషలో (చందమామ రావె లాగా) గేయం రాయండి. అభినయం చేస్తూ పాడండి.)

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. **సూర్యస్య చంద్రస్య చ చిత్రాణి చిత్రయంతు.**

(సూర్యచంద్రుల బొమ్మలను గీయండి.)

SCERT TELANGANA

ఏ. ప్రశంసా

అతులః – శంకర! అహం చంద్రస్య సర్వాణి పర్యాయపదాని జానామి.

శంకరః – ఉత్తమమ్. అహం సూర్యస్య పర్యాయపదాని సర్వాణి ఏకశ్వాసేన వదామి.

అతులః – బహు ఉత్తమమ్.

(ఏవమ్ వదంతం నిపుణం బాలకం భవాన్ కథం అభినందతి.)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. పాఠం స్పష్టోచ్చారణేన పఠితుం శక్నోమి.			
2. పర్యాయపదం నామ కిమితి జానామి.			
3. సూర్యస్య పర్యాయపదాని వక్తుం శక్నోమి.			
4. చంద్రస్య పర్యాయపదాని లేఖితుం శక్నోమి.			

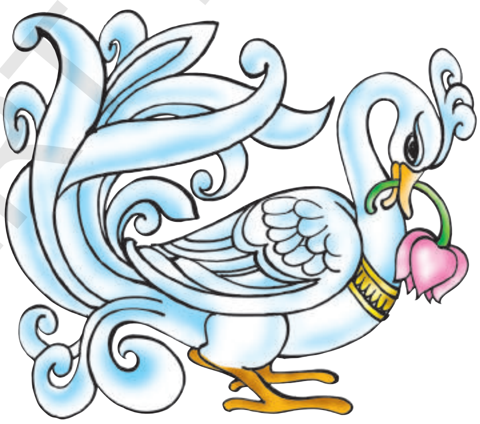

సంస్కృతభాషా నైవ క్లిష్టా న చ కఠినా

SCERT TELANGANA

పఠంతు - నందంతు

ద్వితీయభాగః

బకః కర్కటకః చ

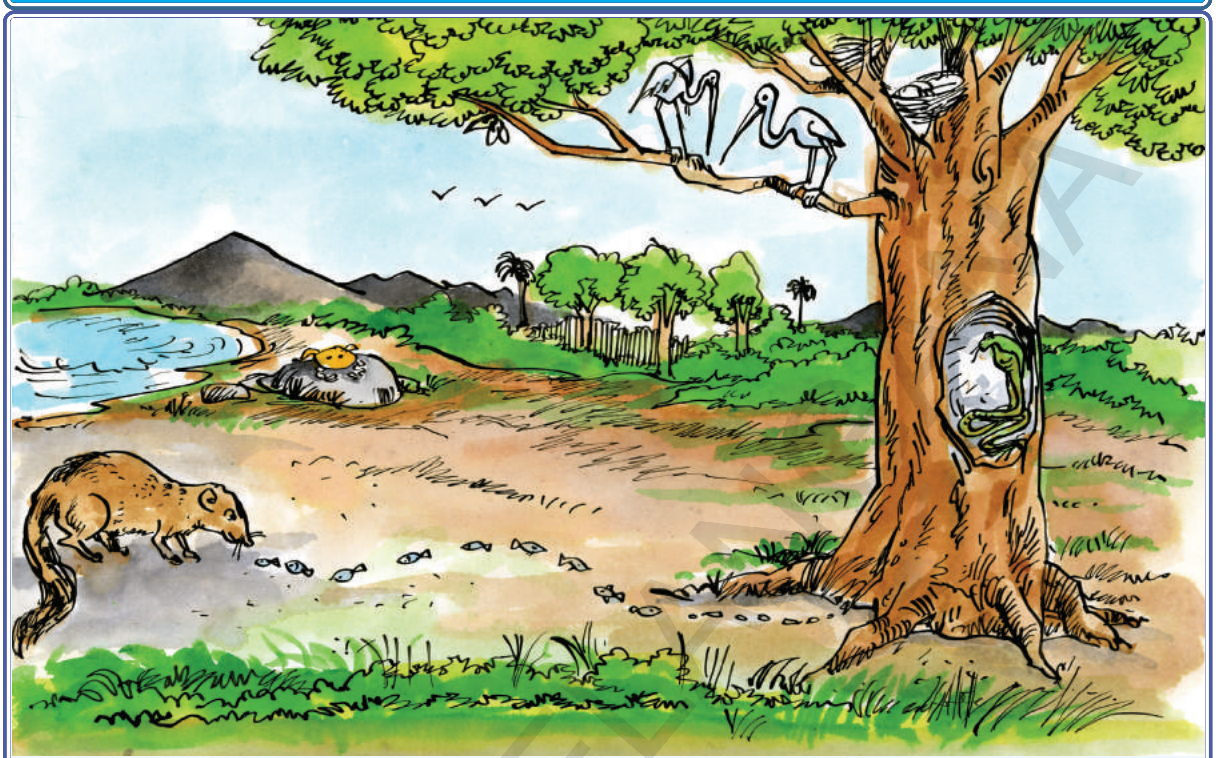

ఏకస్మిన్ వనే కశ్చన వటవృక్షః ఆసీత్. తస్మిన్ వృక్షే బహవః బకాః వసంతి స్మ. వృక్షస్య కోటరే ఏకః కృష్ణసర్పః అపి వసతి స్మ.

ఏకదా కృష్ణసర్పః ఏకస్య బకస్య అండాని ఖాదితవాన్. తదా సః బకః అత్యంతం దుఃఖితః అభవత్. సః ఏకస్య సరోవరస్య తీరమ్ ఆగత్య అశ్రూణి ముంచన్ స్థితవాన్. తత్రైవ కర్కటకస్య నివాసస్థానమ్ అస్తి. తదా కర్కటకః తం పృష్టవాన్ - 'భోః, కిమర్థం త్వం రోదనం కరోషి' ఇతి.

తదా బకః ఉక్తవాన్ - 'కృష్ణసర్పః మమ అండాని ఖాదితవాన్. అతః అహం రోదనం కరోమి. తస్య దుష్టసర్పస్య మారణార్థం భవాన్ ఏకమ్ ఉపాయం వదతు' ఇతి.

తదా కర్కటకః చింతితవాన్ - 'వస్తుతః బకః అస్మాకం జన్మవైరీ. తథాపి సః మమ గృహమ్ ఆగత్య మమ సాహాయ్యం ప్రార్థితవాన్. అతః శత్రోః అపి తస్య సాహాయ్యకరణం మమ ధర్మః. అహం కృష్ణసర్పం మారయితుమ్ ఏకమ్ ఉపాయం వదామి, ఇతి.

అనంతరం సః ఉక్తవాన్ - 'భోః, భవాన్ ఏతస్య నకులస్య బిలద్వారతః కృష్ణసర్పస్య కోటరపర్యంతం మత్స్యఖండాన్ నిక్షిపతు. నకులః తేన ఏవ మార్గేణ ఆగత్య కృష్ణసర్పం మారయిష్యతి' ఇతి.

బకః తథా కృతవాన్. నకులః మత్స్యఖండాన్ భుక్త్వా అగ్రే ఆగత్య కృష్ణసర్పస్య కోటరం దృష్టవాన్, కృష్ణసర్పం మారితవాన్ చ. తేన బకానాం మహాన్ సంతోషః అభవత్.

శరణాగతస్య శత్రోః అపి సాహాయ్యం కరణీయమ్.

తృతీయభాగః

షష్ఠపాఠః

6. హస్తీ హస్తీ హస్తీ

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

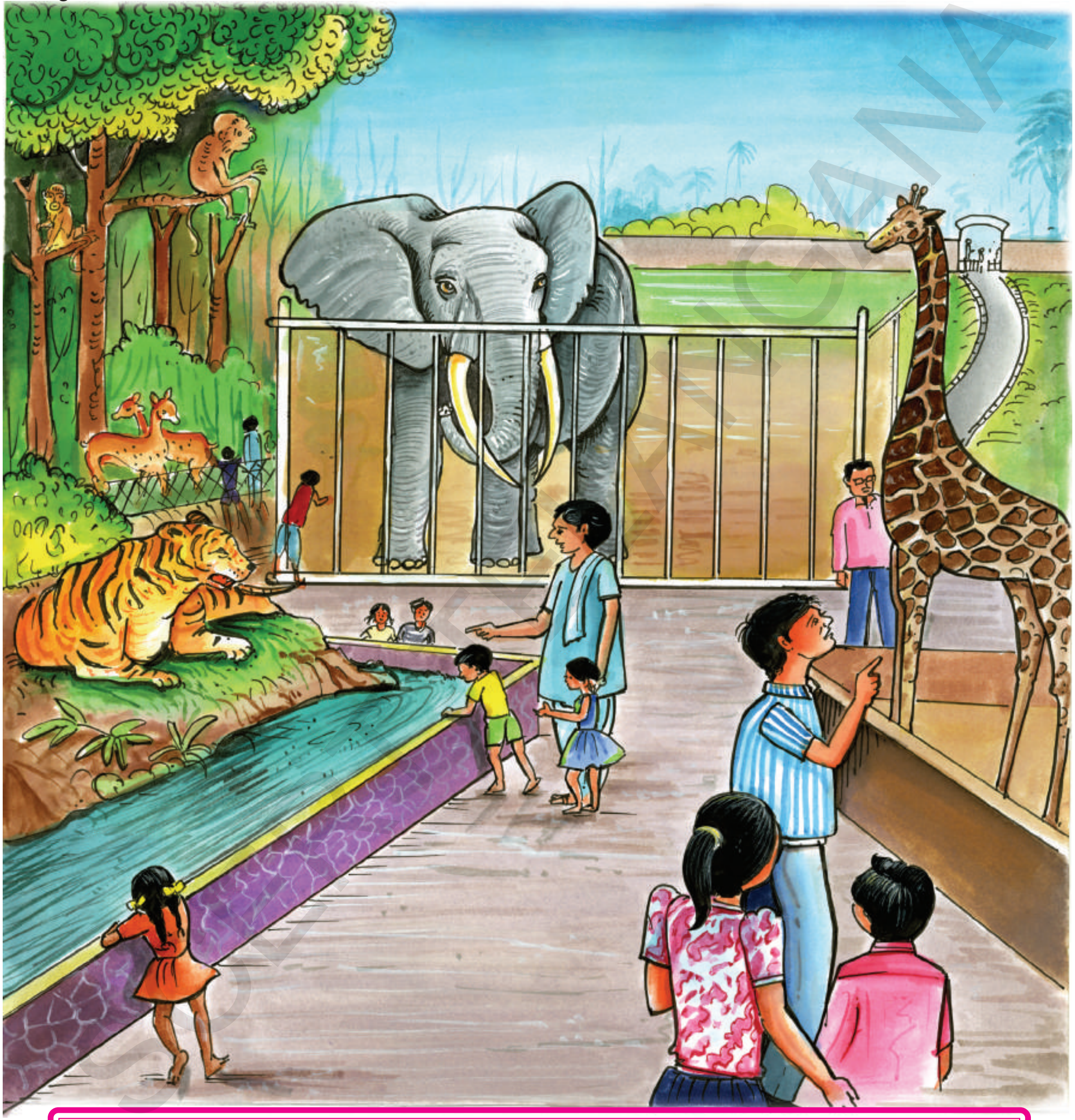

1. అస్మిన్ చిత్రే కిమ్ అస్తి?
2. ఏతం ప్రదేశం ప్రతి భవాన్ కదాపి గతవాన్ వా?
3. అస్మిన్ చిత్రే మహాకాయాః జంతవః కే?

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.
(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

హస్తీ హస్తీ హస్తీ
దివ్యా దైవీ సృష్టిః ॥

కదలీసదృశీ శుణ్డా
స్తంభసమానాః పాదాః
శూర్పాకారౌ కర్ణౌ
ధవలౌ దీర్ఘౌ దన్తౌ ॥ హస్తీ ॥

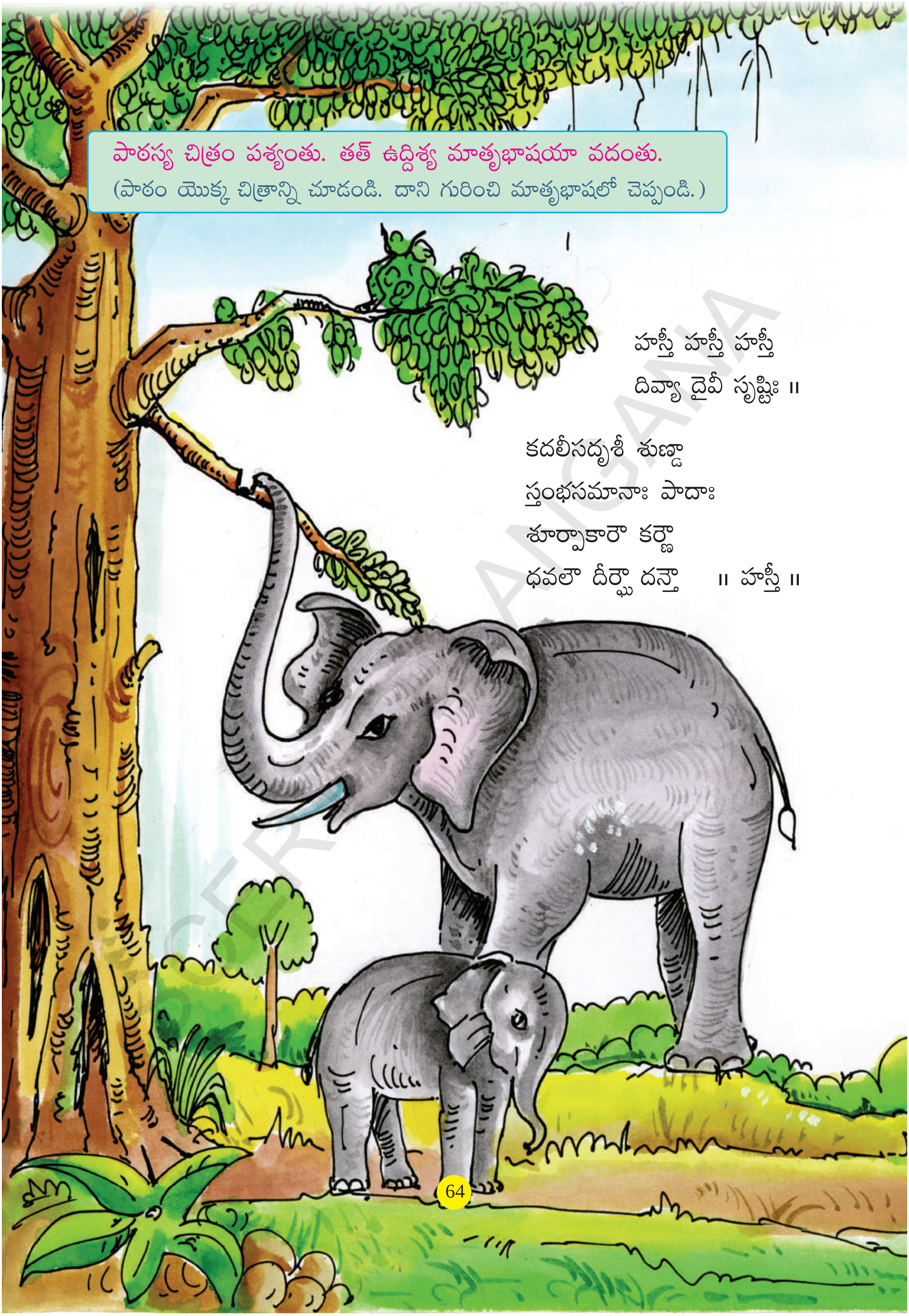

SCERT TELANGANA

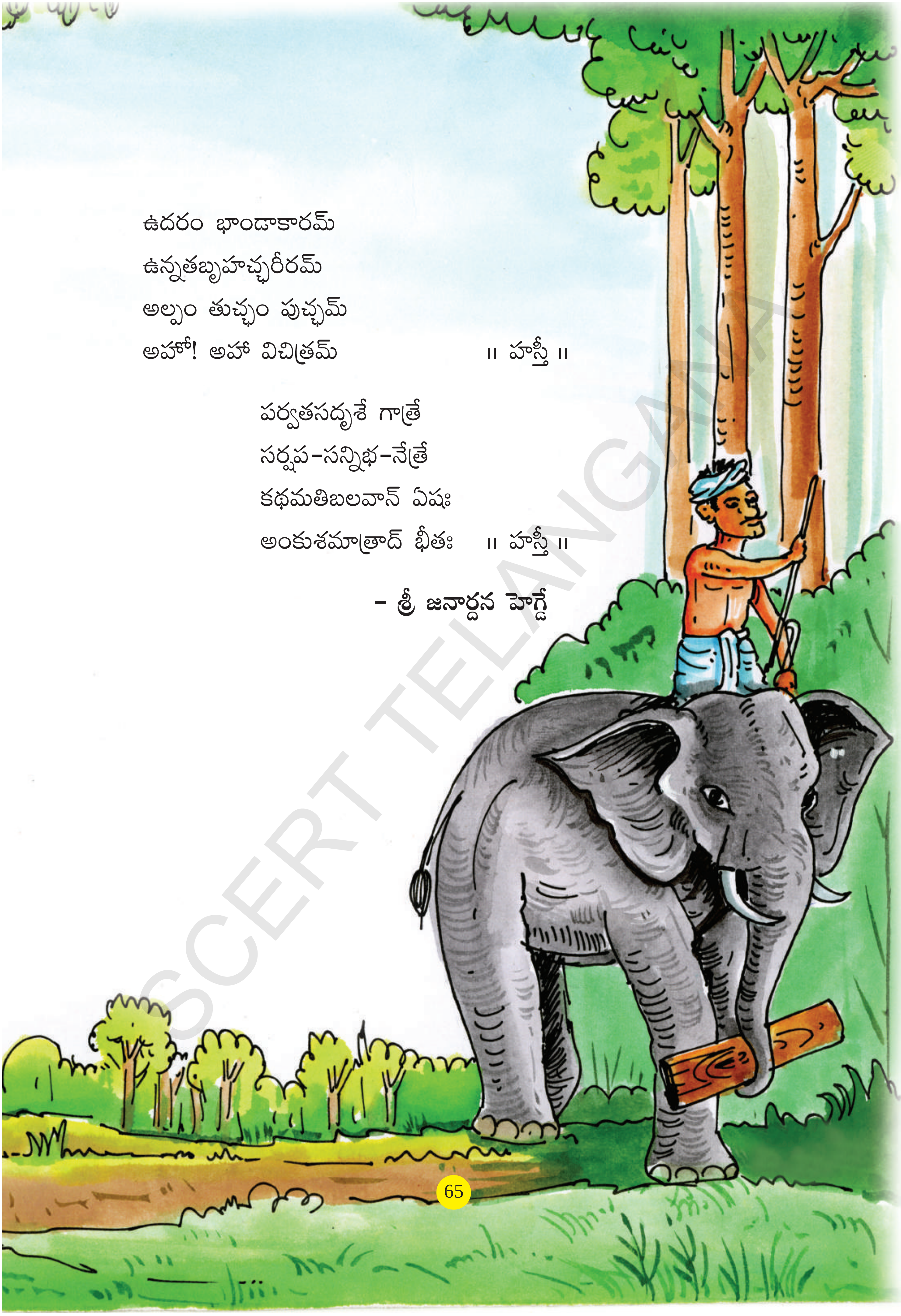

ఉదరం భాండాకారమ్
ఉన్నతబృహచ్ఛరీరమ్
అల్పం తుచ్ఛం పుచ్ఛమ్
అహో! అహో విచిత్రమ్ ॥ హస్తీ ॥

పర్వతసదృశే గాత్రే
సర్షప-సన్నిభ-నేత్రే
కథమతిబలవాన్ ఏషః
అంకుశమాత్రాద్ భీతః ॥ హస్తీ ॥

- శ్రీ జనార్దన హెగ్డే

SCERT TELANGANA

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. ఏతం జంతుం భవాన్ కుత్ర దృష్టవాన్?
2. భవాన్ కాన్ కాన్ జంతూన్ జానాతి?
3. తేషు గజస్య విశేషాః కే?
4. భవతః ప్రీతికరజంతుః కః? కిమర్థమ్?

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. గీతం గాయంతు.

(గీతాన్ని పాడండి.)

2. గీతస్య భావం పఠంతు.

(గీతం యొక్క భావాన్ని చదవండి.)

ఏనుగు దేవుడు సృష్టించిన విశిష్టమైన జంతువు.

అరటిబోదె వంటి తొండం, స్తంభాల వంటి పాదాలు, చేటల వంటి చెవులు, తెల్లని పొడుగైన దంతాలు, పెద్ద కుండ వంటి పొట్ట, ఎత్తైన పెద్దశరీరం, చాలా చిన్నదైన తోక, ఆహా! ఎంత విచిత్రం?

పర్వతం వంటి పెద్ద శరీరంలో ఆవాల వంటి రెండు చిన్న కళ్ళు. ఎంతో బలం గల ఏనుగు చిన్న అంకుశానికి భయపడుతుంది? ఎంత విచిత్రం?

3. అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

(కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి.)

హస్తీ	సృష్టిః	కదలీ	పాదాః	ధవలౌ	అల్పం
ఉదరం	విచిత్రం	సదృశే	అంకుశః	భీతః	

ఉపరితనపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

(పై పదాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

SCERT TELANGANA

4. వస్తూని గజస్య అంగైః సహ మేలయన్తు.

(వస్తువులను ఏనుగు అవయవాలతో కలపండి.)

సర్షపః 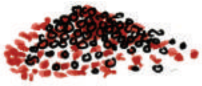			కర్ణౌ
శూర్పః			పాదః
స్తంభః			ఉదరం
కదలీ			నేత్రే
భాండం			శుణ్డా

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. పఠంతు - లిఖంతు.

(చదవండి- రాయండి.)

అ) గజస్య ఆకారం వర్ణయంతు.

ఆ) గజస్య కతి పాదాః సంతి?

ఇ) గజస్య ఉదరం కీదృశం?

ఈ) గజః కస్మాత్ భీతః భవతి?

2. చింతయంతు - లిఖంతు.

(ఆలోచించండి - రాయండి.)

అ) బిడాలస్య ఆకారం స్వవాక్యైః వర్ణయంతు. (పిల్లి ఆకారాన్ని మీ మాటల్లో వర్ణించండి.)

ఆ) చిత్రం దృష్ట్వా రిక్తస్థానాని పూరయన్తు. (బొమ్మను చూసి ఖాళీలను పూరించండి.)

హస్తీ హస్తీ హస్తీ దివ్యా దైవీ సృష్టిః 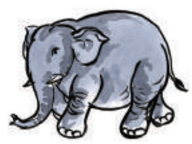

(కపిః) .... దివ్యా దైవీ సృష్టిః

(శునకః) .... దివ్యా దైవీ సృష్టిః

(శుకః) .... దివ్యా దైవీ సృష్టిః

SCERT TELANGANA

ఈ. పదజాలాభివృద్ధిః, భాషాక్రీడాః

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. జంతూనాం నామాని జ్ఞాత్వా అంకయంతు.

(జంతువుల పేర్లను పెన్సిలుతో గీయండి.)

ధేనుః

ఉష్ట్రః

వానరః

బిడాలః

శునకః

త	వ్యా	జి	గ	ట	మ	వ	బి	జ
అ	జ	ఘ్రః	ఎ	క	భ	క	డా	ట
ఖ	ఛ	ఆ	మ	ల్లూ	గ	ఋ	లః	మ
ఠ	ధే	గ	కః	ఇ	చ	వా	ఘ	యు
ఒ	ర	నుః	ఈ	ఇ	క	న	ణ	త
సిం	హః	ఐ	భ	ధ	ఠ	రః	బ	ఖ
ప	త	ర	ట	ష్ట్రః	ల	శు	ఎ	ధ
చ	ట	గ	యు	ఉ	త	భ	న	మ
న	జః	ల	భ	ట	అ	శ్వః	ర	కః

సింహః

వ్యాఘ్రః

అశ్వః

భల్లూకః

గజః

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. చిత్రాణామ్ ఆధారేణ అధః దత్తాని వాక్యాని, తేషు చ రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు, ఆవరణస్థానాం ప్రశ్నవాచకానామ్ ఆధారేణ ప్రశ్నాన్ పృచ్ఛంతు.

(చిత్రాల ఆధారంగా కింద ఇచ్చిన వాక్యాలను, వాటిలో గీత గీసిన పదాలను అర్థం చేసుకోండి, బ్రాకెట్‌లో ఇచ్చిన ప్రశ్నవాచకాల ఆధారంగా ప్రశ్నలను అడగండి.)

అ. బాలకః <u>పాఠశాలాం</u> గచ్ఛతి.

ఆ. బాలకాః <u>పాఠశాలాం</u> గచ్ఛంతి.

ఇ. బాలికా మందిరం గచ్ఛతి.

ఈ. బాలికాః మందిరం గచ్ఛంతి.

ఉ. బస్‌యానం గ్రామం గచ్ఛతి.

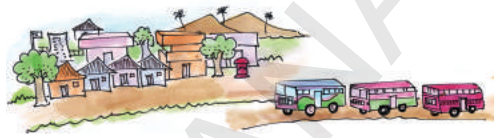

ఊ. బస్‌యానాని గ్రామం గచ్ఛంతి.

ఉదా – కః పాఠశాలాం గచ్ఛతి? **బాలకః పాఠశాలాం గచ్ఛతి.**

బాలకః కుత్ర గచ్ఛతి? **బాలకః పాఠశాలాం గచ్ఛతి.**

1) .... పాఠశాలాం గచ్ఛంతి? (కః, కే)

బాలకాః .... గచ్ఛంతి? (కుత్ర, కిమ్)

2) .... మందిరం గచ్ఛంతి? (కః, కాః)

బాలికాః ....గచ్ఛంతి? (కుత్ర, కిమ్)

3) .... గ్రామం గచ్ఛంతి? (కే, కాని)

బస్‌యానాని .... గచ్ఛంతి? (కుత్ర, కిమ్)

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1) అధః దత్తే సమూహే భిన్నం పదమ్ అన్విష్య అంకయంతు.

(కింద ఇచ్చిన పదాలలో తేడాగా ఉన్న పదాన్ని గుర్తించి, దాని కింద గీత గీయండి.)

సింహః	వ్యాఘ్రః	మకరః	ధేనుః
అజః	శునకః	వానరః	కాకః

2) గీతస్య అభినయం కుర్వంతు.

(గీతాన్ని అభినయం చేయండి.)

SCERT TELANGANA

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.
(ప్రాజెక్టు పని)

1) గీతద్వయస్య అభ్యాసం కుర్వంతు.
(ఈ రెండుపాటలను నేర్చుకోండి.)

(ఉడుత ఉడుత ఊచ్)
చిక్రోద! చిక్రోద! ఊచ్
కుత్ర గచ్ఛసి రే?
శాఖాస్థం బహుబీజమ్
ఆనయతి వా?
మహ్యం దదాతి వా?

(చిట్టి చిలకమ్మ)
హే లఘుశుకబాలే!
మాత్రా తాడితా వా?
వాటికాం యాతా వా?
ఫలమానీతం వా?
నీడే స్థాపితం వా?
గుటుక్ గిలితం వా?

2) ఏతాదృశగీతాని సంకలయంతు.
(ఇటువంటి గీతాలను సేకరించండి.)

ఏ. ప్రశంసా

ప్రవీణః – పవన! ఏకం గీతం గాయతు.
పవనః – బాలశునక! బాలశునక! కిం కరోషి రే?
బాలశునక! కిం కరోషి చోర ఆగతే?
ప్రవీణః – ఉత్తమమ్.
(భవతాం పరిచితాని గీతాని గాయంతు.)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. గీతం స్వయం గాతుం శక్నోమి.			
2. గజస్య స్వరూపం జానామి.			
3. వివిధజంతూనాం నామాని వక్తుం శక్నోమి.			
4. సంస్కృతేన త్రీణి వాక్యాని వక్తుం శక్నోమి .			
5. గజస్య అవయవానాం నామాని జానామి.			

బుద్ధిర్యస్య బలం తస్య

SCERT TELANGANA

తృతీయభాగః

సప్తమపాఠః

7. భారతమేకమ్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. చిత్రం పశ్యంతు – కథాం వదంతు.
2. భవంతః సంభూయ కదాపి కిమపి కార్యం కృతవంతః చేత్ వదంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.
(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

అస్మాకం దేశః భారతదేశః. అయం ప్రాచీనదేశః. ఏతస్మిన్ దేశే భిన్నభాషాః, భిన్నధర్మాః, భిన్నసంస్కృతయః చ సంతి. అస్మాకం దేశే సంస్కృతం, తెలుగు, తమిళం, మరాఠీ, కన్నడ, హిందీ, గుజరాతీ ఇత్యాదిభాషాః అనేకాః సంతి. ఏతాసాం భాషాణాం భాషిణః అనేకజనాః అత్ర స్నేహేన నివసంతి. ఏతాసు భాషాసు సంస్కృతభాషాయాః ప్రభావః విశేషతయా అస్తి.

హిందు, ఇస్లాం, క్రైస్తవ, జైన, బౌద్ధ, పారశీ, సిఖ్ ఇత్యాదయః అనేకధర్మాః అత్ర సంతి. తేషామ్ అవలంబినః అత్ర స్నేహేన వసంతి.

అస్మాకం దేశే జనాః భిన్నసంస్కృతీః అవలంబంతే. తేషాం భోజనశైలీ, వేషధారణశైలీ, ఆచరణశైలీ చ ప్రాంతస్య, ధర్మస్య అనుసారం భిన్నా అస్తి. తథాపి సర్వే అన్యస్య సంస్కృతిం గౌరవేణ పశ్యంతి. ఏవమ్ అస్మాకం దేశస్య ఏకతా సిధ్యతి.

జనానామ్ ఏకతయా ఏవ దేశః సుదృఢః, సమృద్ధః చ భవతి. అతః భాషయా, ప్రాంతేన, ధర్మేణ, సంస్కృత్యా వా భిన్నాః అపి వయం మిలిత్వా అస్మాకం దేశస్య వికాసాయ కార్యం కుర్మః. దేశస్య సర్వసమృద్ధిం చ సంపాదయామః.

SCERT TELANGANA

మామకమేకం భారతమ్
మామకమేకం భారతమ్
మహనీయమ్, ఆదరణీయమ్
మామకమేకం భారతమ్

వ్యక్తిః భిన్నా, జాతిః భిన్నా
భాషా భిన్నా, వేషో భిన్నః
పరం మామకమేకం భారతమ్
పరం మామకమేకం భారతమ్

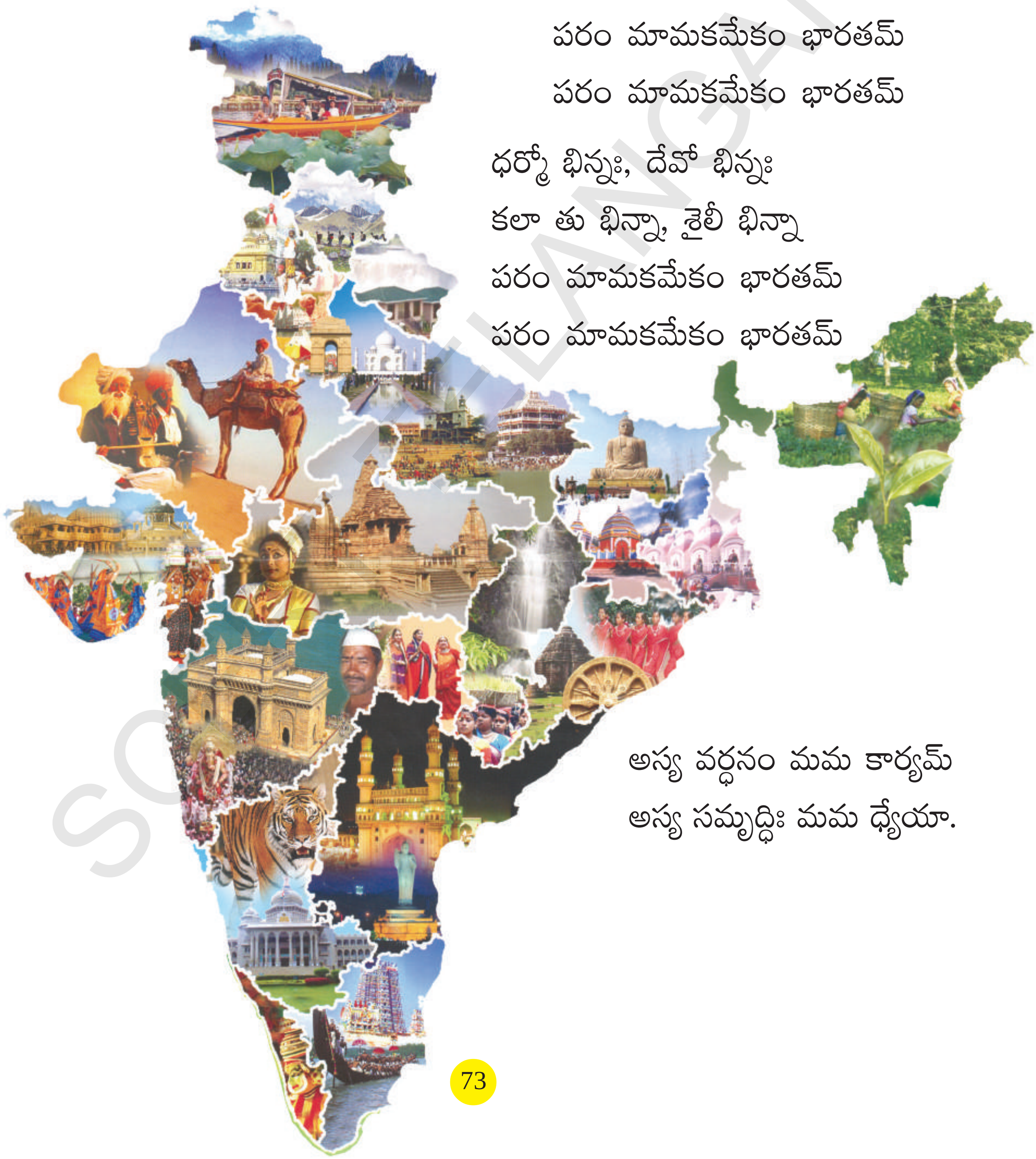

ధర్మో భిన్నః, దేవో భిన్నః
కలా తు భిన్నా, శైలీ భిన్నా
పరం మామకమేకం భారతమ్
పరం మామకమేకం భారతమ్

అస్య వర్ధనం మమ కార్యమ్
అస్య సమృద్ధిః మమ ధ్యేయా.

SCERT TELANGANA

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.
(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. భారతే కాః కాః భాషాః సంతి?
2. భారతే కే కే ధర్మాః సంతి?
3. భవతః గ్రామే/నగరే కాని కాని మందిరాణి సంతి?

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.
(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. **పాఠస్య ' భారతమేకమ్ ' ఇతి నామ కిమర్థమ్ అస్తి? కారణాని సూచయంతు.**
2. **చిత్రం దృష్ట్వా కస్మిన్ రాజ్యే కిం అస్తీతి వదంతు.**
3. **అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.**
(కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి.)

సుదృఢః సర్వసమృద్ధిం అవలంబినః మిలిత్వా సమృద్ధః

ఉపరితనపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
(పై పదాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా
(రాయడం, స్వంత రచన)

1. **పఠంతు - లిఖంతు.**
(చదవండి- రాయండి.)
   అ) కేషు విషయేషు శైలీ భిన్నా అస్తి?
   ఆ) దేశః కదా సమృద్ధః భవతి?
   ఇ) అస్మాకం దేశే కైః కారణైః వయం భిన్నాః?

2. **చింతయంతు - లిఖంతు.**
(ఆలోచించండి - రాయండి.)
   అ) భవతః పరిచితానాం రాజ్యానాం నామాని లిఖంతు.
   ఆ) అస్మాకం దేశే సర్వసమృద్ధిం సంపాదయితుం భవంతః కిం కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛంతి?

SCERT TELANGANA

ఈ. పదజాలాభివృద్ధిః, భాషాక్రీడాః

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. ప్రదేశం భాషయా సహ యోజయంతు.

(ప్రదేశాన్ని ఆయా భాషతో జోడించండి.)

అ	ఆ
1. ఆంధ్రప్రదేశః	మరాఠీ
2. పంజాబ్	తమిళం
3. కేరళం	గుజరాతీ
4. తమిళనాడు	కన్నడ
5. మహారాష్ట్రమ్	తెలుగు
6. గుజరాత్	మళయాళం
7. కర్ణాటక	పంజాబీ

2. అధః దత్తాయాం పట్టికాయాం భాషాణాం నామాని వర్తులేన అంకయంతు.

(కింది పట్టికలో ఉన్న భాషల పేర్ల చుట్టూ గీత గీయండి.)

సం	హిం	ది	తె	త	క
మ	స్కృ	సిం	లు	మి	న్న
ళ	ఆం	త	గు	ళ	డ
యా	ళం	గ్లం	మ్	ం	ం

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. చిత్రాణామ్ ఆధారేణ అధః దత్తాని వాక్యాని, తేషు చ రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

(చిత్రాల ఆధారంగా కింద ఇచ్చిన వాక్యాలను, వాటిలో గీత గీసిన పదాలను అర్థం చేసుకోండి.)

సః బాలకః.

తే బాలకాః.

ఏషః బాలకః.

ఏతే బాలకాః.

2. అభినయం కృత్వా వదంతు.

(దూరాన్ని చూపిస్తూ 'తే' అని, దగ్గరను చూపిస్తూ 'ఏతే' అని కింది విధంగా పలకండి.)

1. తే వృక్షాః.	ఏతే వృక్షాః.
2. తే పర్వతాః.	ఏతే పర్వతాః.
3. తే గ్రంథాః.	ఏతే గ్రంథాః.

SCERT TELANGANA

3. అభినయం కుర్వంతః వదంతు.

(అవి అన్నీ, ఇవి అన్నీ అని అర్థం వచ్చేలాగా అభినయం చేస్తూ క్రింది పదాలను పలకండి.)

1. తే సర్వే వృక్షాః.   ఏతే సర్వే వృక్షాః.
2. తే సర్వే పర్వతాః.   ఏతే సర్వే పర్వతాః.

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. ఐకమత్యస్య విషయే లఘుకథాం వదంతు.

(ఐకమత్యానికి సంబంధించిన చిన్నకథను చెప్పండి.)

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. భారతీయానాం వివిధవేషధారిణాం చిత్రాణి సంకలయంతు. తాని భిత్తిపత్రే లేపయిత్వా తేషాం నామాని లిఖంతు.

(వివిధవేషధారులైన భారతీయులయొక్క చిత్రాలను సేకరించండి. వాటిని గోడపత్రికలో అతికించి వాటి పేర్లను రాయండి.)

ఏ. ప్రశంసా

శంకరః – రాఘవ! మాధవ! లతే! మమ మిత్రం రమేశః బాలకార్మికః అస్తి. తం పాఠశాలామ్ ఆనయామః. సాయం కృపయా మమ గృహమ్ ఆగచ్ఛంతు.

రాఘవః – సర్వే కిమర్థం? తం భవాన్ ఏవ ఆనయతు.

శంకరః – అహం తం బహువారం పాఠశాలామ్ ఆగంతుమ్ ఉక్తవాన్. పరంతు సః న శృణోతి. వయం సర్వే మిలిత్వా తస్య జనకేన సహ భాషణం కుర్మః.

లతా – ఉత్తమం చింతనమ్. సర్వే మిలామః చేత్ అవశ్యం రమేశం పాఠశాలామ్ ఆనయామః.

(ఏతాదృశమ్ ఉత్తమకార్యం కుర్వంతం శంకరం భవాన్ కథమ్ అభినందతి.)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. పాఠం ధారాలతయా పఠితుం శక్నోమి.			
2. భారతదేశస్య భాషాణాం నామాని లేఖితుం శక్నోమి.			
3. ఐకమత్యస్య విషయే లఘుకథాం వక్తుం శక్నోమి.			

జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసీ

SCERT TELANGANA

తృతీయభాగః

అష్టమపాఠః

8. కాలపరిచయః

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. చిత్రే కిం కిమ్ అస్తి?
2. వృష్టిః కస్మిన్ మాసే భవతి?
3. సంవత్సరే కే కే కాలాః భవంతి?

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.
(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

(రమేశస్య గృహే బాలసంస్కారకక్ష్యా ప్రచలతి. తత్ర మాతామహీ కాలపరిచయం కరోతి. రమేశః, శివః, రమణః, నరేశః, రాణీ, గౌరీ చ తత్ర సంతి.)

బాలాః సర్వే – మాతామహి! నమస్కారః.

మాతామహీ – ఆగచ్ఛంతు, ఆగచ్ఛంతు, వార్తాలాపం కుర్మః.

బాలాః సర్వే – మాతామహి! వయం సర్వే ఆసక్తాః.

మాతామహీ – అస్తు, రమేశ! భవాన్ వదతు, సప్తాహే కతి దినాని సంతి?

రమేశః – సప్తాహే సప్తదినాని సంతి.

రాణీ – నామాని అహం వదామి. రవివాసరః, ఇందు(సోమ)వాసరః, భౌమ(మంగళ)వాసరః, బుధవాసరః, బృహస్పతి(గురు)వాసరః, భృగు(శుక్ర)వాసరః, మంద(శని)వాసరః.

మాతామహీ – ద్వాదశమాసానాం నామాని మయా సహ వదంతు. చైత్రః, వైశాఖః, జ్యేష్ఠః, ఆషాఢః, శ్రావణః, భాద్రపదః, ఆశ్వయుజః, కార్తికః, మార్గశీర్షః, పౌషః, మాఘః, ఫాల్గునః .
మాసే కతి దినాని సంతి ఇతి కః వదతి?

SCERT TELANGANA

శివః - మాసే త్రింశత్ దినాని భవంతి.

మాతామహీ - మాసద్వయే ఏకః ఋతుః భవతి. అతః సంవత్సరే కతి ఋతవః సంతి?

నరేశః - షట్ ఋతవః సంతి.

మాతామహీ - ఋతూనాం నామాని జానంతి వా?

గౌరీ - (సర్వాన్ దృష్ట్వా) న జానీమః.

మాతామహీ - అహం వదామి. భవంతః అనువదంతు. వసంతఋతుః, గ్రీష్మఋతుః, వర్షర్తుః, శరదృతుః హేమంతఋతుః, శిశిరఋతుః. (బాలాః నామాని వదంతి) ఉత్తమమ్. సమ్యక్ వదంతి.

సర్వే బాలాః - మాతామహి! నూతనవిషయం పఠితుమ్ ఆగామి-రవివాసరే అవశ్యమ్ ఆగచ్ఛామః.

SCERT TELANGANA

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. సప్తాహే విద్యాలయస్య విరామః కదా?
2. గ్రీష్మవిరామాః కదా?
3. కః ఋతుః భవతామ్ ఇష్టః? కిమర్థమ్?

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

(కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి.)

సప్త	సంతి	వదతు	అహమ్	ఋతవః
ద్వాదశ	వదామి	నామాని	వాసరః	ఉత్తమమ్

ఉపరితనపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

(పై పదాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

2. అధః దత్తాని వాక్యాని కః కం ప్రతి వదతి?

(కింద ఇచ్చిన వాక్యాలను ఎవరు ఎవరితో చెప్పారు?)

ఉదా ॥ మాతామహి! నమస్కారః	**బాలకాః**	**మాతామహీమ్.**
అ. వార్తాలాపం కుర్మః.	....	....
ఆ. సప్తాహే సప్తదినాని సంతి.	....	....
ఇ. మాసాః ద్వాదశ.	....	....
ఈ. ఋతూనాం నామాని జానంతి వా?	....	....
ఉ. రవివాసరే అవశ్యమ్ ఆగచ్ఛామః.	....	....

3. అధః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠే అన్విష్య రేఖాంకితాని కుర్వంతు.

(కింద ఇచ్చిన భావయుక్తవాక్యాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

అ. మాసాల సంఖ్య తెలిపే వాక్యం.
ఆ. ఋతువుల గురించి ప్రశ్నించే వాక్యం.
ఇ. నన్ననుసరించి చెప్పండి.

SCERT TELANGANA

4. ద్వాదశమాసానాం నామాని వదంతు, రాగసహితం గాయంతు - శ్రేష్ఠానాం జననమాసం జానంతు.

(పన్నెండు నెలల పేర్లు చెప్పండి, రాగయుక్తంగా పాడండి, గొప్పవారు పుట్టిన నెలలను తెలుసుకోండి.)

చైత్రమాసే	-	శ్రీరామజననమ్
వైశాఖమాసే	-	బుద్ధజననమ్
జ్యేష్ఠమాసే	-	శ్రీకూర్మజననమ్
ఆషాఢే తు	-	వ్యాసజననమ్
శ్రావణమాసే	-	శ్రీకృష్ణజననమ్
భాద్రపదమాసే	-	గణేశజననమ్
ఆశ్వయుజే చ	-	దుర్గాజననమ్
కార్తికే చ	-	కుమారజననమ్
మార్గశీర్షే	-	శ్రీ దత్తజననమ్
పౌషే మాసే	-	వివేకజననమ్
మాఘమాసే	-	సరస్వతీ జననమ్
ఫాల్గునమాసే	-	ప్రభుచైతన్య జననమ్.

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. పఠంతు - లిఖంతు.

(చదవండి- రాయండి.)

అ) సప్తాహే బుధవాసరస్య అనంతరం కే కే వాసరాః ఆగచ్ఛంతి?

ఆ) ద్వాదశమాసేషు మధ్యే స్థితానాం షణ్మాసానాం నామాని లిఖంతు.

ఇ) శిశిరఋతోః అనంతరం కః ఋతుః?

ఈ) అధః మాసానాం నామాని వ్యస్తక్రమేణ దత్తాని. తాని క్రమేణ లిఖంతు.

(కింద నెలపేర్లు తికమకగా ఇవ్వబడ్డాయి. వాటిని క్రమంలో రాయండి)

1. సః త్ర మా చై ....
2. ఢ షా సః మా ఆ ....
3. ద్ర ప భా మా ద సః ....
4. ణ మా శ్రా సః వ ....
5. ఆ మా యు శ్వ సః జ ....
6. మా కా సః ర్తి క ....

2. చింతయంతు - లిఖంతు.
(ఆలోచించండి - రాయండి.)

అ. వసంతఋతోః ఆరభ్య భవతాం విద్యాలయః అర్ధదినం ప్రచలతి. కారణాని కాని?

(వసంతఋతువు మొదలుకొని మీ పాఠశాల సగంరోజు మాత్రమే ఉంటుంది. కారణమేమి?)

ఆ. గ్రీష్మఋతౌ కిమర్థం విద్యాలయస్య విరామః భవతి?

(ఎండాకాలంలో పాఠశాలకు సెలవులు ఎందుకు ఉంటాయి?)

ఈ. పదజాలాభివృద్ధిః, భాషాక్రీడాః

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. కార్తికమాసే వయం వనభోజనార్థం గచ్ఛామః.
(కార్తికమాసంలో మనం వనభోజనానికి వెళ్తాము.)

వ	న	భో	జ	న	మ్
1	2	3	4	5	6

'వనభోజనమ్' ఇతి పదే ప్రత్యేకమ్ అక్షరేణ సహ సూచితసంఖ్యాం సంయోజ్య పఠంతు, లిఖంతు.

('వనభోజనమ్' అనే పదం లోని ప్రతి అక్షరంతో సూచించబడిన సంఖ్యలను కలిపి చదవండి, రాయండి.)

ఉదా ॥ 1 5 6 వనమ్

4 5 6 ....

3 4 5 6 ....

3 4 ....

4 2 5 6 ....

SCERT TELANGANA

2. అధః దత్తాయాం పట్టికాయాం సంస్కృతమాసాః, ఆంగ్లమాసాః చ సంతి. తేషు కః మాసః నాస్తీతి వదంతు.

(కింది పట్టికలో సంస్కృతనెలలు మరియు ఆంగ్లనెలలు ఉన్నాయి. వాటిలో ఏ నెల రాలేదో చెప్పండి)

జు	లై	ఆ	షా	ఢ	భా	ద్ర	ప	ద
రా	శ్రా	శ్వ	ఏ	ప్రి	ల్	స్ట్	గ	ఆ
మే	వ	యు	కా	ర్తి	క	ఈ	రు	సె
చై	ణ	జ	రి	వ	బ్ర	ఫి	బ	ప్టెం
త్ర	మా	ర్గ	శి	ర	జూ	న్	క్టో	బ
మి	ర్చి	మా	ఘ	ఫా	ల్గు	న	అ	రు
ష్ఠం	జ్యే	పు	ష్య	లు	రు	బ	వం	వ

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. చిత్రాణి దృష్ట్వా క్రియాపదస్య ఏకవచన - బహువచనరూపాణి అవగచ్ఛంతు, వదంతు.

(బొమ్మలను చూసి క్రియాపదం యొక్క ఏకవచన - బహువచన రూపాలను అర్థం చేసుకోండి. పలకండి)

బాలకః **అస్తి.**

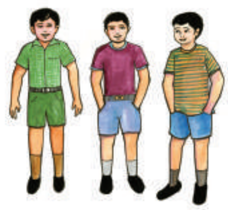

బాలకాః **సంతి.**

బాలికా **అస్తి.**

బాలికాః **సంతి.**

బస్‌యానమ్ **అస్తి.**

బస్‌యానాని **సంతి.**

SCERT TELANGANA

2. అధః దత్తాని పదాని దృష్ట్వా సముచితాని క్రియాపదాని లిఖంతు.
(కింది పదాలను చూసి తగిన క్రియాపదాలను రాయండి.)

అ. వృక్షః	....	ఈ. వృక్షాః	....
ఆ. లతాః	....	ఉ. ఫలాని	....
ఇ. దీపః	....	ఊ. అధ్యాపకః	....

3. అధః దత్తానాం వాక్యానాం ప్రశ్నాన్ అవగచ్ఛంతు.
(కింద ఇచ్చిన వాక్యాలకు ప్రశ్నలను తెలుసుకోండి.)

ఉదా –	వాక్యం	ప్రశ్న
	అ) బాలకః అస్తి	కః అస్తి?
	ఆ) బాలకాః సంతి	కే సంతి?
	ఇ) బాలికా అస్తి	కా అస్తి?
	ఈ) బాలికాః సంతి	కాః సంతి?
	ఉ) యానమ్ అస్తి	కిమ్ అస్తి?
	ఊ) యానాని సంతి	కాని సంతి?

4. అధః దత్తానాం వాక్యానాం ప్రశ్నాన్ కుర్వంతు.
(కింద ఇచ్చిన వాక్యాలకు ప్రశ్నలను వేయండి.)

వాక్యం	ప్రశ్న	వాక్యం	ప్రశ్న
అ) వృక్షః అస్తి.	....	ఈ) ఛాత్రా అస్తి.	....
ఆ) వృక్షాః సంతి.	....	ఉ) పద్మాని సంతి.	....
ఇ) ఛాత్రాః సంతి.	....	ఊ) పద్మమ్ అస్తి.	....

5. ఉదాహరణమ్ అనుసృత్య అధః దత్తమ్ అభ్యాసం కుర్వంతు. పఠంతు.
(ఉదాహరణను అనుసరించి కింది అభ్యాసాన్ని చేయండి. చదవండి.)

ఉదా –	**దీపః అస్తి.**	**దీపః నాస్తి.**	
అ. లేఖనీ అస్తి.	....	ఆ. అధ్యాపకః అస్తి.	....
ఉదా –	**బాలికాః సంతి.**	**బాలికాః న సంతి.**	
అ. యానాని సంతి.	....	ఆ. స్యూతాః సంతి.	....

SCERT TELANGANA

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. అధః ఏకా పట్టికా అస్తి. తామనుసృత్య వాక్యద్వయేషు భవతామ్ అభిప్రాయాన్ లిఖంతు.

(కింద ఒక పట్టిక ఉంది. దానిననుసరించి రెండు వాక్యాలలో మీయొక్క అభిప్రాయాలను రాయండి.)

ఋతుః	ప్రకృతే పరిణామః	అస్మాకం వేషః
వర్షర్తుః		
శరదృతుః		
గ్రీష్మఋతుః		

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. చైత్రాదిమాసేషు కాని కాని పర్వదినాని భవంతి? తేషు భవంతః కిం కిం కుర్వంతీతి సూచీం లిఖంతు.

(చైత్రం మొదలగు నెలల్లో ఏ ఏ పండుగలు వస్తాయి? ఆ యా పండుగల్లో మీరు ఏమేం చేస్తారో ఒక పట్టికగా రాయండి)

ఏ. ప్రశంసా

ఉపాధ్యాయః – ప్రసాద! గ్రీష్మవిరామేషు భవాన్ కిం కరోతి?

ప్రసాదః – అహం సంపూర్ణవర్షే కాని కాని పర్వదినాని భవంతి, తేషు జనాః కిం కిం కుర్వంతి ఇతి జ్ఞాత్వా చిత్రైః సహ అభిలేఖం(రికార్డు) లిఖామి.

ఉపాధ్యాయః – రమేశ! ప్రసాదస్య ఏతత్ కార్యం కీదృశమ్?

రమేశః – శ్రీమన్! బహు ఉత్తమం కార్యమ్. అహమపి గ్రీష్మవిరామేషు ఏతాదృశం కార్యమ్ అవశ్యం కరోమి.

(భవతః కక్ష్యాయాం స్థితం సుందరచిత్రలేఖకం ఛాత్రం ప్రశంసంతు.)

స్వయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. వాసరాణాం నామాని జానామి.			
2. ద్వాదశమాసానాం నామాని వక్తుం శక్నోమి.			
3. షడ్ఋతూనాం నామాని వక్తుం శక్నోమి.			

పితృదేవో భవ

SCERT TELANGANA

తృతీయభాగః

పఠంతు - నందంతు

పాయసస్య ప్రవాహః

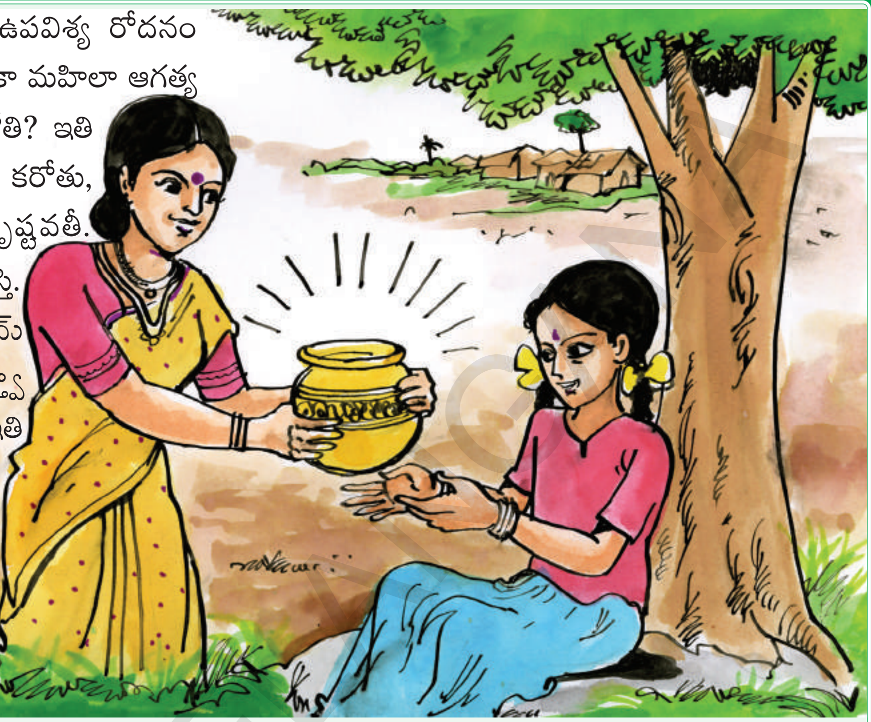

దివ్యా వృక్షస్య అధః ఉపవిశ్య రోదనం కుర్వతీ అస్తి. తదానీమేవ ఏకా మహిలా ఆగత్య 'బాలే' కిమర్థం రోదనం కరోతి? ఇతి పృష్టవతీ? "అద్య పాయసం కరోతు, ఇతి అహమ్ అంబాం పృష్టవతీ. భోజనార్థమేవ ఆహారః నాస్తి. భవత్యాః కృతే పాయసమ్ అపేక్ష్యతే వా? ఇతి ఉక్త్వా అంబా మాం తాడితవతీ" ఇతి దివ్యా ఉక్తవతీ. తత్ శ్రుత్వా మహిలా ఏకం రిక్తపాత్రం దివ్యాయై దత్వా "బాలే! ఏతత్ పాత్రం గృహం నయతు. యదా పాయసం పాతుమ్ ఇచ్ఛతి తదా పాత్రం స్పృష్ట్వా 'దదాతు దదాతు పాయసమ్' ఇతి వదతు. పాత్రతః యథేచ్ఛం పాయసం ప్రవహతి. యదా పాయసం పర్యాప్తం తదా పునః పాత్రం స్పృష్ట్వా 'పర్యాప్తం పర్యాప్తం పాయసమ్' ఇతి వదతు. పాయసస్య ప్రవాహః స్థగితః భవతి. ఇతః పరం భవత్యాః క్షుధాసమస్యా ఏవ న భవతి.

దివ్యా ఆనందేన గృహం గత్వా మహిలాయాః వచనానుసారం పాత్రం స్పృష్ట్వా 'దదాతు దదాతు పాయసమ్' ఇతి ఉక్తవతీ. తదా పాత్రతః సుగంధయుక్తం, మధురాతిమధురమ్, ఉష్ణం చ పాయసం పాత్రతః ప్రోథమ్ అభవత్. దివ్యా మాతరం సర్వమ్ ఉక్తవతీ. సర్వే ఆనందేన పాయసం యథేచ్ఛం పీతవంతః.

ఏకస్మిన్ దినే దివ్యా యదా విద్యాలయం గతవతీ తదా క్షుధాపీడితా తస్యాః అంబా పాత్రం స్పృష్ట్వా 'దదాతు దదాతు పాయసమ్' ఇతి ఉక్తవతీ. శీఘ్రమేవ పాత్రతః సుగంధయుక్తమ్, ఉష్ణం చ పాయసం ప్రోథమ్ అభవత్. సా ఉదరపూర్ణం పాయసం పీతవతీ. పరంతు 'పాయసప్రవాహః కథం స్థగనీయః' ఇతి సా న జ్ఞాతవతీ. అతః పాత్రతః పాయసం ప్రవహత్ ఏవ అసీత్. తథా పాయసేన తేషాం గృహం పూర్ణం భూత్వా బహిరపి ఆగతమ్. శనైః శనైః తేషాం గ్రామః అపి పాయసేన పూర్ణః అభవత్.

విద్యాలయే పఠంతీ దివ్యా మార్గే ప్రవహత్ పాయసం దృష్ట్వా ధావిత్వా గృహమ్ ఆగతవతీ. పాయసపాత్రం స్పృష్ట్వా 'పర్యాప్తం పర్యాప్తం పాయసమ్' ఇతి ఉక్త్వా పాయసప్రవాహం స్థగితవతీ చ.

తస్మిన్ గ్రామే సర్వేషాం గృహాణి పాయసేన పూర్ణాని అభవన్ . సర్వే ఏకసప్తాహం యావత్ పాయసం యథేచ్ఛం ఖాదితవంతః. తదా ఏవ గ్రామే పాయసం సమాప్తమ్ అభవత్.

SCERT TELANGANA

చతుర్థభాగః

నవమపాఠః

9. సుభాషితమ్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

SCERT TELANGANA

1. చిత్రే కే కే సంతి?	3. బాలాః కిమర్థమ్ ఉత్సాహేన సంతి?
2. తే కిం కుర్వంతి?	4. బాలాః కిం శ్రోతుమ్ ఇచ్ఛంతి?

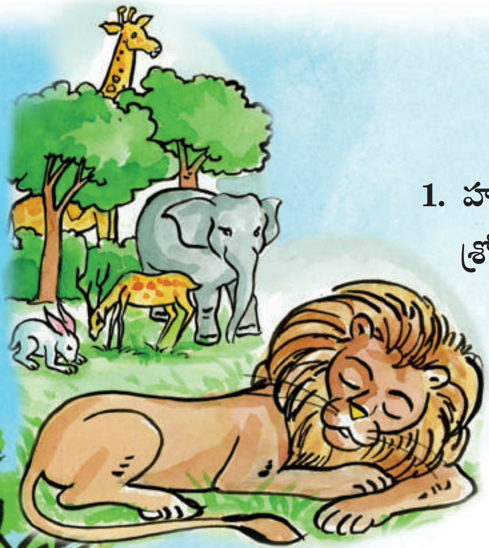

1. హస్తస్య భూషణం దానం సత్యం కంఠస్య భూషణమ్ ।
శ్రోత్రస్య భూషణం శాస్త్రం భూషణైః కిం ప్రయోజనమ్? ॥

భావః – దానమే చేతికి అలంకారం. సత్యాన్ని పలకడమే కంఠానికి ఆభరణం. శాస్త్రచర్చలే చెవులకు నగలు. ఇక మిగిలిన ఆభరణాలతో ప్రయోజనమేంటి?

2. ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి కార్యాణి న మనోరథైః ।
న హి సుప్తస్య సింహస్య ప్రవిశంతి ముఖే మృగాః ॥

భావః – ప్రయత్నం తోనే పనులు నెరవేరుతాయి. కాని కేవలం కోరుకున్నంత మాత్రాన కోరికలు నెరవేరవు. నిద్రపోతున్న సింహం నోటిలో జంతువులు తమంతట తాము పడవు గదా!

3. అభివాదనశీలస్య నిత్యం వృద్ధోపసేవినః ।
చత్వారి తస్య వర్ధంతే ఆయుర్విద్యా యశో బలమ్ ॥

భావః – ఎవరైతే ఇతరులను గౌరవించు స్వభావం కలవాడో మరియు ఎల్లప్పుడూ వృద్ధులను సేవిస్తూ ఉంటాడో వాని ఆయుష్షు, విద్య, కీర్తి, బలం వృద్ధి చెందుతాయి.

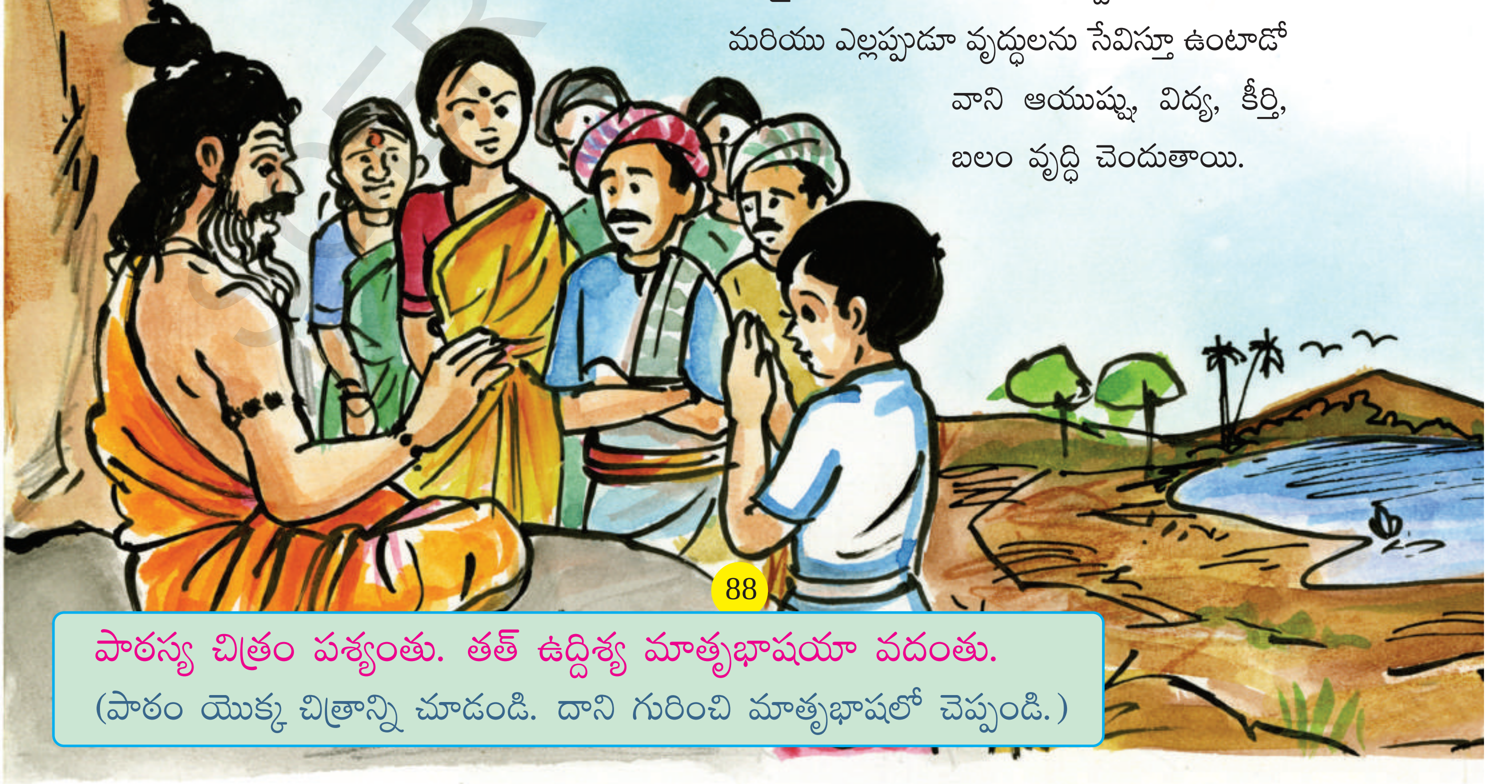

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.
(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

SCERT TELANGANA

4. **పరోపకారాయ ఫలంతి వృక్షాః**
పరోపకారాయ వహంతి నద్యః ।
పరోపకారాయ దుహంతి గావః
పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్ ॥

భావః – ఇతరుల కొరకే చెట్లు పళ్ళనిస్తున్నాయి. నదులు ప్రవహిస్తున్నాయి. ఆవులు పాలనిస్తున్నాయి. ఈ శరీరం పరులకు ఉపకారం చేయడానికే కదా!

5. **ప్రియవాక్యప్రదానేన సర్వే తుష్యంతి జంతవః ।**
తస్మాత్తదేవ వక్తవ్యం వచనే కా దరిద్రతా? ॥

భావః – మంచిమాటలతో పలకరించడం వల్ల ప్రాణులన్నీ సంతోషాన్ని పొందుతాయి. కాబట్టి అందరితోనూ ఎల్లవేళలా మంచి మాటలే పలకాలి. మాటల్లో దారిద్ర్యం ఎందుకు?

6. **యథా చిత్తం తథా వాచః యథా వాచః తథా క్రియాః ।**
చిత్తే వాచి క్రియాయాం చ మహతామేకరూపతా ॥

భావః – మహాపురుషులు మనసులో ఉన్నదే చెబుతారు. చెప్పినట్లే చేస్తారు. మహాపురుషుల మనసు, మాటలు, చేతలు ఒకటిగా ఉంటాయి.

SCERT TELANGANA

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. శ్లోకానాం భావాన్ మాతృభాషయా వదంతు.
2. క్రీడాకారాః, సైనికాః కథం సఫలాః భవంతి?
3. భవాన్ కక్ష్యాయాం సర్వప్రథమః భవితుమ్ ఇచ్ఛతి. తదర్థం కిం కరోతి?

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. **సర్వాన్ శ్లోకాన్ నిర్దోషం, స్పష్టం పఠంతు.**
2. **అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.**
   (కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి.)

   కార్యాణి మనోరథైః శ్రోత్రస్య నద్యః వృద్ధోపసేవినః

   ఉపరితనపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
   (పై పదాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

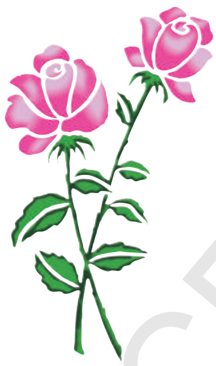

3. **పాఠే "ప్రయత్నం తోనే పనులు నెరవేరుతాయి కాని కేవలం కోరుకున్నంత మాత్రాన కోరికలు నెరవేరవు" ఇతి భావయుక్తం వాక్యం శ్లోకే అన్విష్య రేఖాంకితం కుర్వంతు.**
4. **యోజయంతు.**
   (తగిన విధంగా కలపండి.)

అ.

1. పరోపకారాయ	అ. ఆయుర్విద్యా యశో బలమ్.
2. ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి	ఆ. నిత్యం వృద్ధోపసేవినః.
3. తస్మాత్తదేవ వక్తవ్యం	ఇ. ఫలంతి వృక్షాః.
4. చత్వారి తస్య వర్ధంతే	ఈ. కార్యాణి న మనోరథైః.
5. అభివాదనశీలస్య	ఉ. వచనే కా దరిద్రతా?

SCERT TELANGANA

ఆ.

1.

అ. సత్యం కంఠస్య భూషణమ్.

2.

ఆ. శ్రోత్రస్య భూషణం శాస్త్రమ్.

3.

ఇ. ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి కార్యాణి.

4.

ఉ. అభివాదనశీలః.

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. పఠంతు - లిఖంతు.

(చదవండి- రాయండి.)

అ. విసర్గ (ః) సహితాని పదాని లిఖంతు.

ఆ. 'హస్తస్య' ఏతాదృశాని పదాని లిఖంతు.

ఇ. అభివాదనశీలః కిం కిం ప్రాప్నోతి? స్వవాక్యైః లిఖంతు.

ఈ. కార్యాణి కథం సిద్ధ్యంతి?

అధః దత్తాని రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

(కింద ఇచ్చిన ఖాళీలను పూరించండి.)

అ. హస్తస్య భూషణం ....

ఆ. .... భూషణం శాస్త్రమ్.

ఇ. .... వహంతి నద్యః.

ఈ. పరోపకారాయ దుహంతి ....

SCERT TELANGANA

2. చింతయంతు - లిఖంతు

(ఆలోచించండి - రాయండి.)

అ. ఏకం సత్కార్యం లిఖిత్వా తత్ కథం సఫలం భవతి ఇతి వర్ణయంతు.

ఆ. వచనే దరిద్రతా కిమర్థం న స్యాత్?

ఇ. కానిచన శరీరాభరణానాం నామాని లిఖంతు?

ఈ. పదజాలాభివృద్ధిః, భాషాక్రీడాః

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. అధః దత్తాం పదపట్టికాం దృష్ట్వా పదాన్వేషణం కృత్వా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన పదపట్టికను చూసి పదాలను వెతికి రాయండి.)

దూ	భూ	ణం
భా	ష	ణం
భీ	ణం	ణం

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

2. అధః దత్తాం పట్టికాం దృష్ట్వా పదాన్వేషణం కృత్వా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన పదపట్టికను చూసి పదాలను వెతికి రాయండి.)

హ	రం	ణి	ర్యా	కా
కం	స్తః	స	దా	నం
శ	రీ	త్యం	వృ	జ
న	రం	స్త్రం	క్షః	యో
దీ	హాః	సిం	శా	ప్ర

1. కార్యాణి
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....

SCERT TELANGANA

3. అధః దత్తస్య చిత్రస్య ఆధారేణ అవయవానాం స్పర్శనం కృత్వా తేషాం నామాని వదంతు. (కింద ఇచ్చిన చిత్రం యొక్క ఆధారంగా అవయవాలను స్పర్శిస్తూ వాటి పేర్లను చెప్పండి.)

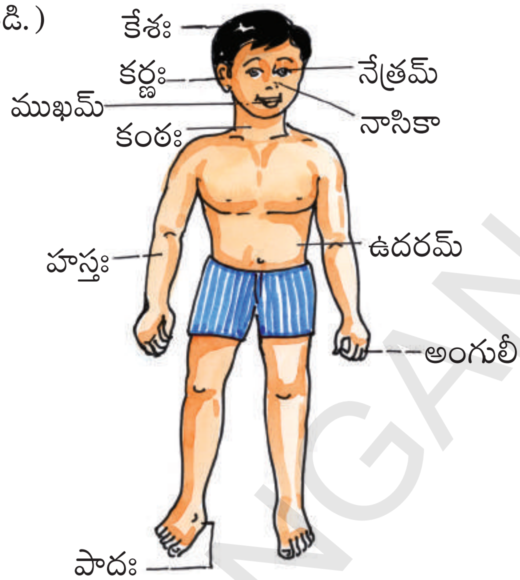

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. ఉదాహరణానుసారేణ రిక్తస్థానాని పూరయంతు.
(ఉదాహరణానుగుణంగా ఖాళీలను పూరించండి.)

	ఏకవచనమ్		బహువచనమ్
ఉదా –	వృక్షః ఫలతి.	–	వృక్షాః ఫలంతి.
	1. జనః తుష్యతి.	–	....
	2. మృగః ప్రవిశతి.	–	....
	3. శుకః వదతి.	–	....
	4. మనోరథః సిద్ధ్యతి.	–	....

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. అధః దత్తస్య చిత్రస్య ఆధారేణ సంభాషణం రచయంతు.
(కింద ఇచ్చిన చిత్రం ఆధారంతో సంభాషణం రాయండి.)

మాతా – పుత్ర! కిం చింతయతి భవాన్.
పుత్రః – ....
మాతా – ....
పుత్రః – ....
మాతా – ....
పుత్రః – ....

SCERT TELANGANA

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. **బచేంద్రిపాల్, పి.టి.ఉషా ఇత్యాదీనాం విజయసాధకానాం జీవనాత్ తైః సాధితాని త్రీణి కార్యాణి ఉద్ధృత్య లిఖంతు.**

(బచేంద్రిపాల్, పి.టి. ఉషా ఇటువంటి విజయసాధకుల జీవనచరిత్ర నుండి వారు సాధించిన మూడు పనులను తీసుకొని రాయండి.)

ఏ. ప్రశంసా

ప్రణవః – రమణ! ఏషా వృద్ధా మహిలా భిక్షాం పృచ్ఛతి. పరంతు మమ సమీపే దాతుం కిమపి నాస్తి.

రమణః – ఏవం వా! మమ సమీపే ఏకం ఫలమ్ అస్తి. స్వీకరోతు. దదాతు.

వృద్ధా – ధన్యవాదః.

(అస్మిన్ సమయే భవాన్/భవతీ అస్తి చేత్ కిం కరోతి?)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. అహం సర్వాన్ శ్లోకాన్ పఠితుం శక్నోమి.			
2. శ్లోకానాం భావం వక్తుం శక్నోమి.			
3. కఠినపదానామ్ అర్థాన్ శబ్దకోశస్య సాహాయ్యేన అవగంతుం శక్నోమి.			

అభ్యాసో హి కర్మణాం
కౌశలమావహతి

SCERT TELANGANA

చతుర్థభాగః

దశమపాఠః

10. శునకస్య పుచ్ఛం వక్రమ్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.
(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. బాలకః కిం కరోతి?
2. కిమర్థం కరోతి?
3. తస్య ఆకాంక్షా సఫలా భవతి వా?

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.
(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

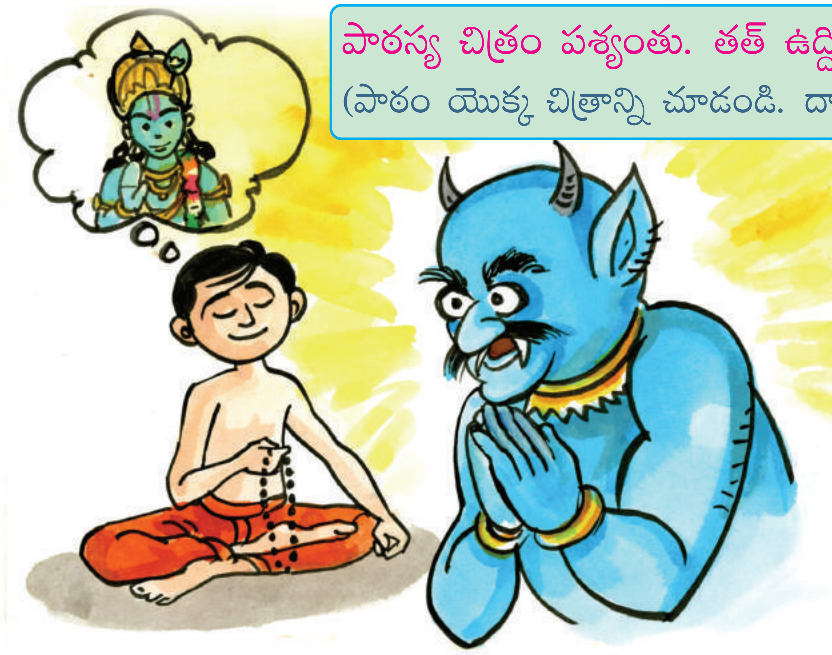

ఏకః గ్రామః అస్తి. తత్ర శశాంకః ఇతి ఏకః బాలకః వసతి. సః దేవస్య అనుగ్రహార్థం తపః ఆచరతి. తస్య మంత్రస్య ఉచ్చారణే దోషః అస్తి. అతః దేవః న ప్రత్యక్షః భవతి. తస్య స్థానే బ్రహ్మారాక్షసః ప్రత్యక్షః భవతి.

బ్రహ్మారాక్షసః శశాంకస్య సర్వాః ఇచ్ఛాః పూరయతి. శశాంకః తృప్తః భవతి. పరంతు బ్రహ్మారాక్షసః కదాపి తూష్ణీం న తిష్ఠతి. సః శశాంకస్య సర్వాః ఇచ్ఛాః పూరయితుమ్ ఇచ్ఛతి. అతః పునః పునః “అహం కిం కరోమి” ఇతి తం పృచ్ఛతి. శశాంకః కార్యం వదతి. బ్రహ్మారాక్షసః శీఘ్రమేవ కార్యం సమాపయతి. పునః ఆగచ్ఛతి “భవతః ఇచ్ఛాం వదతు” ఇతి పీడయతి చ. తేన శశాంకః వ్యాకులః భవతి. తదా శశాంకః ఏకమ్ ఉపాయం చింతయతి.

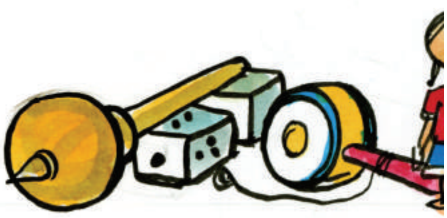

SCERT TELANGANA

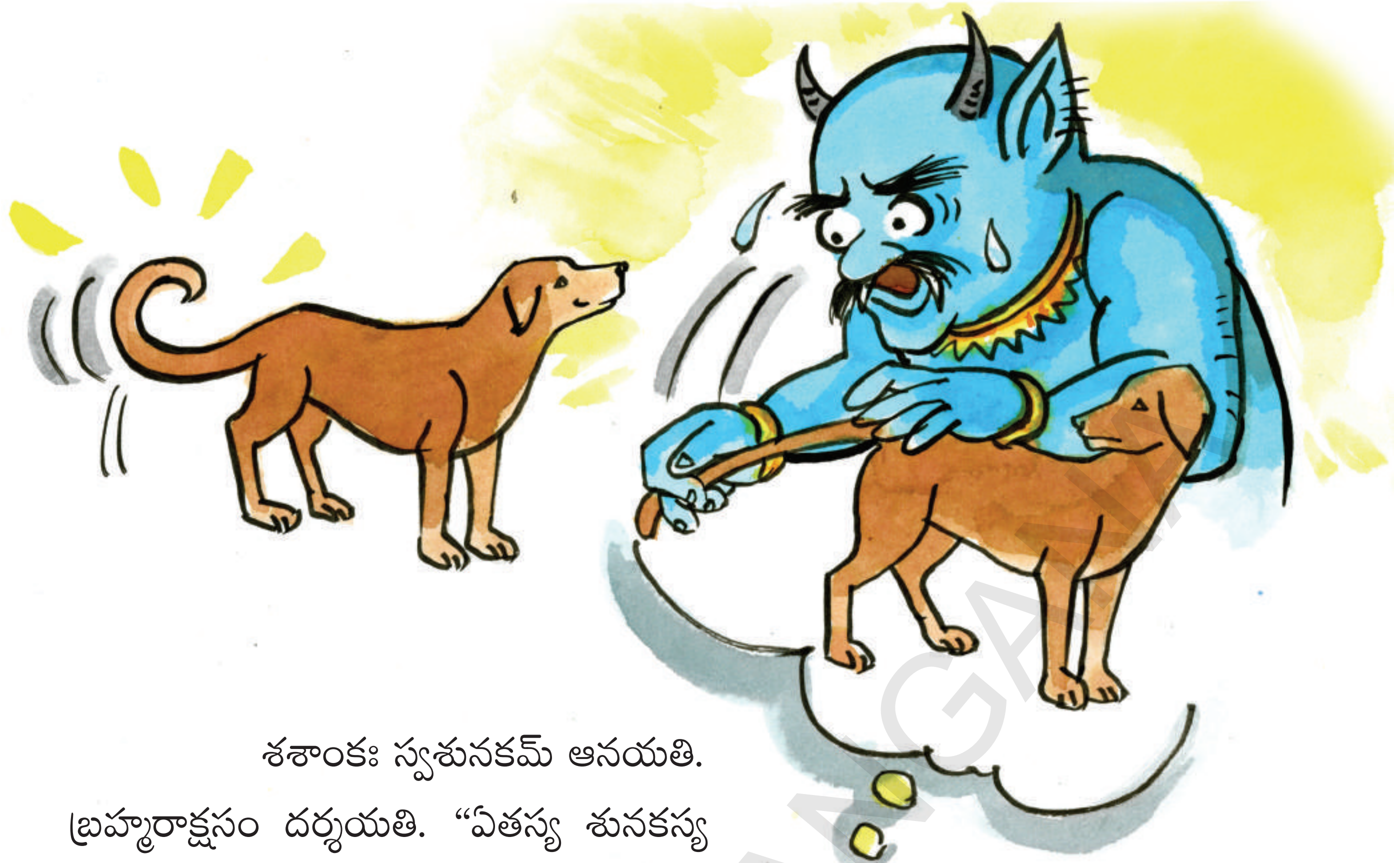

శశాంకః స్వశునకమ్ ఆనయతి. బ్రహ్మరాక్షసం దర్శయతి. "ఏతస్య శునకస్య పుచ్ఛం వక్రమ్ అస్తి, సరలం కరోతు" ఇతి వదతి. బ్రహ్మరాక్షసః శునకస్య పుచ్ఛం సరలం కర్తుం ప్రయత్నం కరోతి. పరంతు పుచ్ఛం న సరలం భవతి. బ్రహ్మరాక్షసః పునః పునః పుచ్ఛం సరలం కరోతి. పరంతు తత్ వక్రమేవ భవతి.

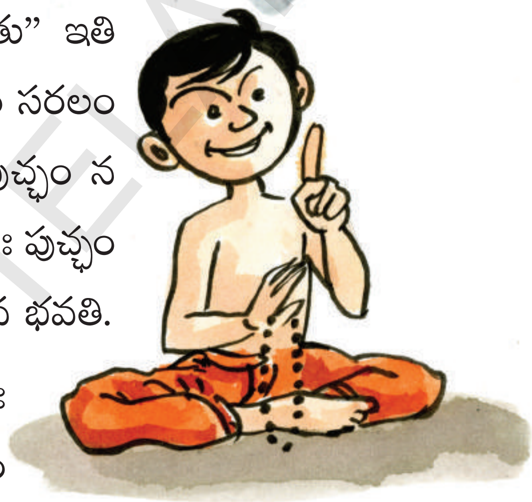

బ్రహ్మరాక్షసః విఫలః భవతి. సః శశాంకస్య సమీపం గత్వా "అహం భవతః శునకస్య పుచ్ఛం సరలం కర్తుం న శక్నోమి" ఇతి వదతి. సః శశాంకం నమస్కరోతి, స్వస్థానం గచ్ఛతి చ. శశాంకః బ్రహ్మరాక్షసస్య పీడా ఇదానీం నాస్తి ఇతి ఆనందమ్ అనుభవతి.

SCERT TELANGANA

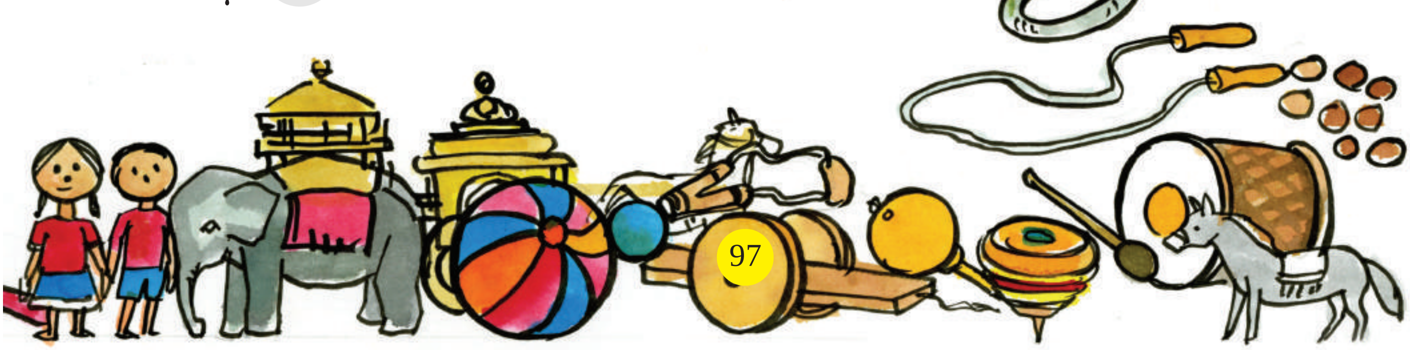

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. శశాంకః తపః కిమర్థం కరోతి?
2. బ్రహ్మరాక్షసః సర్వదా కిం కరోతి?
3. శశాంకః బుద్ధిమాన్ వా న వా? కిమర్థమ్?
4. ఏతాదృశీం కథాం వదంతు.

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. **అహం కిం కరోమి? ఇతి కః వదతి? కం వదతి?**
2. **కథాయాం పుచ్ఛమ్ ఇతి పదం కతి వారమ్ ఆగతమ్?**
3. **పూర్ణవిరామాత్ పూర్వం స్థితాని పదాని వదంతు. లిఖంతు.**
4. **అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.**

   (కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి.)

ఉచ్చారణం	దోషపూర్ణం	తూష్ణీం	ఇచ్ఛాః	శీఘ్రం
వ్యాకులః	వక్రం	సరలం	పునః	ఇదానీం

ఉపరితనపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

(పై పదాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. **పఠంతు - లిఖంతు.**

   (చదవండి- రాయండి.)

   అ) కేన కారణేన బ్రహ్మరాక్షసః ఆగతః?

   ఆ) శశాంకః కిమర్థం వ్యాకులః?

   ఇ) బ్రహ్మరాక్షసస్య పీడానివారణాయ శశాంకః కిం కరోతి?

SCERT TELANGANA

2. చింతయంతు - లిఖంతు.

(ఆలోచించండి - రాయండి.)

అ. బ్రహ్మరాక్షసస్య పీడానివారణాయ శశాంకః శునకస్య పుచ్ఛం సరలం కర్తుమ్ ఉక్తవాన్. తస్య స్థానే భవాన్ / భవతీ భవతి చేత్ కిం కరోతి?

ఆ. అస్య పాఠస్య నామాంతరం వదంతు.

ఈ. పదజాలాభివృద్ధిః, భాషాక్రీడాః

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. అధః ఆవరణే పదాని, క్రియాపదాని చ దత్తాని. తాని ఉపయుజ్య వాక్యాని రచయంతు.

(కింది డబ్బాలలో పదాలు, క్రియాపదాలు ఉన్నాయి. వాటిని ఉపయోగించి వాక్యాలను రచించండి.)

అహం	శీఘ్రం	కథాం, గృహపాఠం, చిత్రం, క్షీరం, జలం, ఆపణం, గృహం, పాఠశాలాం, లడ్డుకం, రోటికాం, చాకలేహం	పఠామి, ధావామి, లిఖామి, ఖాదామి, పిబామి, గచ్ఛామి, ఆగచ్ఛామి.

1. అహం శీఘ్రం ....

2. అహం శీఘ్రం ....

3. అహం శీఘ్రం ....

4. అహం శీఘ్రం ....

5. అహం శీఘ్రం ....

6. అహం శీఘ్రం ....

SCERT TELANGANA

2. అధః కథాయామ్ ఆగతాని కానిచన పదాని దత్తాని. తాని సముచితరూపేణ పుచ్ఛచిత్రే లిఖంతు.

(కింద కథలో వచ్చిన కొన్ని పదాలు ఇవ్వబడ్డాయి. వాటిని సరియైన క్రమంలో తోకబొమ్మలో రాయండి.)

అహం
కర్తుం
పుచ్ఛం
న
సరలం
శక్నోమి
శునకస్య

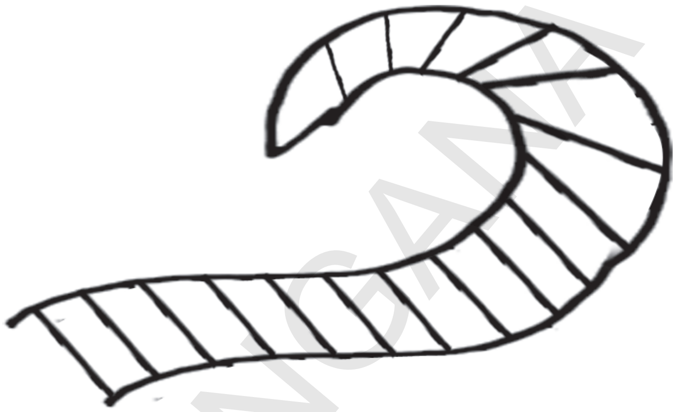

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. చిత్రాణామ్ ఆధారేణ రేఖాంకితాని పదాని అవగచ్ఛంతు.

(బొమ్మల ఆధారంగా గీత ఉన్న పదాలను అర్థం చేసుకోండి.)

1. సర్పః వక్రః అస్తి.

2. బాణః సరలః అస్తి.

3. బాలకః ఉన్నతః అస్తి.

4. బాలకః వామనః అస్తి.

SCERT TELANGANA

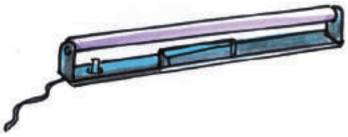

5. దండదీపః దీర్ఘః అస్తి.

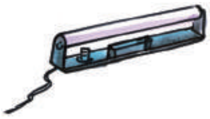

6. దండదీపః హ్రస్వః అస్తి.

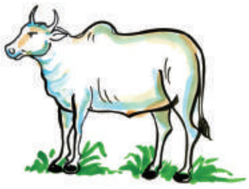

7. వృషభః స్థూలః అస్తి.

8. వృషభః కృశః అస్తి.

9. వస్త్రం శుక్లమ్ అస్తి.

10. వస్త్రం రక్తమ్ అస్తి.

11. పీతం పుష్పమ్ అస్తి.

12. నీలం పుష్పమ్ అస్తి.

రేఖాంకితాని ఉన్నతః, వామనః, వక్రః, సరలః ఇత్యాదీని పదాని కాని ఇతి జానంతి వా? ఏతాని పదాని విశేషణాని.

(గీత గీసిన ఉన్నతః, వామనః, వక్రః, సరలః లాంటి పదాలను ఏమంటారో తెలుసా? వీటిని విశేషణాలు అంటారు.

ఇలాంటి మరికొన్ని విశేషణాలను మాతృభాషలో రాయండి.

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. **ఏతాం కథాం మాతృభాషయా సంభాషణరూపేణ లిఖంతు.**
   (ఈ కథను మాతృభాషలో సంభాషణరూపంగా రాయండి.)
2. **శశాంకః ఇవ, బ్రహ్మరాక్షసః ఇవ అభినయం కుర్వంతు.**
   (శశాంకుని లాగా బ్రహ్మరాక్షసుని లాగా అభినయం చేయండి.)

SCERT TELANGANA

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. **మాతృభాషయా లిఖితానామ్ ఏతాదృశకథానాం సంకలనం కృత్వా భిత్తిపత్రే ప్రదర్శయంతు.**
(మాతృభాషలో రాయబడ్డ ఇలాంటి కథలను సేకరించి గోడపత్రికలలో ప్రదర్శించండి.)

ఏ. ప్రశంసా

అధ్యాపకః – గోపాల! శ్వః భానువాసరః ఖలు! కిం కరిష్యతి?

గోపాలః – మమ గృహే 'చందమామ' కథాపుస్తకాని సంతి. తేషు అనేకకథాః సంతి. తాని పఠిష్యామి.

రమణః – అహమపి భవతః గృహమ్ ఆగత్య పఠిష్యామి.

అధ్యాపకః – కథాపుస్తకానాం సంగ్రహణ విషయే గోపాలః అభినందనీయః.

(భవతః కృతే రోచకాః కథాః కథయితారమ్ ఉద్దిశ్య వదంతు.)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. పాఠం ధారాలతయా పఠితుం శక్నోమి.			
2. అహం పాఠే ఆగతానాం నూతనపదానామ్ అర్థాన్ జానామి.			
3. ఏతాం కథాం సంభాషణరూపేణ మాతృభాషాయాం లేఖితుం శక్నోమి.			

భక్తిరేవ గరీయసీ

SCERT TELANGANA

చతుర్థభాగః

ఏకాదశపాఠః

11. సంఖ్యాః

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.
(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

SCERT TELANGANA

1. ఏతాః కాః?
2. ఏతాః సంఖ్యాః మాతృభాషయా ఉచ్చరంతు.
3. ఏతాసామ్ ఉపయోగః కః?

ఏకం ఏకం ఏకం విశాలగగనమ్ ఏకమ్ 1

ద్వే ద్వే ద్వే సాధు – అసాధు ద్వే 2

త్రీణి త్రీణి త్రీణి శివస్య నేత్రాణి త్రీణి 3

చత్వారి చత్వారి చత్వారి రథచక్రాణి చత్వారి 4

పంచ పంచ పంచ భూమ్యాదిభూతాని పంచ 5

SCERT TELANGANA

షట్ షట్ షట్ సంవత్సరే ఋతవః షట్ 6

సప్త సప్త సప్త సప్తాహే వాసరాః సప్త 7

అష్ట అష్ట అష్ట దిశస్సర్వాః అష్ట 8

నవ నవ నవ గ్రహాస్సర్వే నవ 9

దశ దశ దశ దేవస్య అవతారాః దశ 10

SCERT TELANGANA

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.
(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

కవితా – వినీతే! కిం కరోతి భవతీ?

వినీతా – ఆగచ్ఛతు భవతీ. కః విశేషః?

కవితా – శ్వః మమ గృహే దేవపూజా అస్తి. **ఏకాదశ**బాంధవాః గృహమ్ ఆగతాః సంతి. అహం గత్వా ఫలాని ఆనయామి. భవతీ అపి ఆగచ్ఛతి వా?

వినీతా – అస్తు. అహమపి ఆగచ్ఛామి.

కవితా – (ఆపణే) శ్రీమన్! **ద్వాదశ**కదలీఫలాని దదాతు.

(ఆపణికః ఏకం ఫలమ్ అధికం దదాతి.)

వినీతా – శ్రీమన్! భవాన్ **త్రయోదశ**ఫలాని దత్తవాన్. ఏకమ్ అధికమ్ అస్తి. స్వీకరోతు.

ఆపణికః – ధన్యవాదః.

కవితా – శ్రీమన్ ఏకస్య దాడిమఫలస్య కియత్ మూల్యమ్?

ఆపణికః – **చతుర్దశ**రూప్యకాణి.

SCERT TELANGANA

వినీతా – సేవఫలస్య కియత్ మూల్యమ్?

ఆపణికః – **పంచదశ**రూప్యకాణి.

వినీతా – కవితే! పశ్యతు. ఫలానాం మూల్యమ్ అధికం ఖలు!

కవితా – సత్యం, కదలీఫలానామ్ అపి **షోడశ**రూప్యకాణి.

వినీతా – అర్ధకిలోమితానాం ద్రాక్షాఫలానాం కియత్ మూల్యమ్?

ఆపణికః – **సప్తదశ**రూప్యకాణి.

కవితా – ఏకస్య నారంగఫలస్య కియత్ మూల్యమ్?

ఆపణికః – షట్‌రూప్యకాణి.

కవితా – తర్హి త్రయాణాం ఫలానామ్ **అష్టాదశ**రూప్యకాణి ఖలు!
ఏకకిలోమితానాం బదరీఫలానాం మూల్యం కియత్?

ఆపణికః – **నవదశ**.

వినీతా – అస్తు, మమ కృతే నారికేలద్వయం దదాతు.

ఆపణికః – నారికేలద్వయస్య **వింశతి**రూప్యకాణి. దదామి కిమ్?

కవితా – శ్రీమన్! దదాతు. ధనం స్వీకరోతు. ధన్యవాదః.

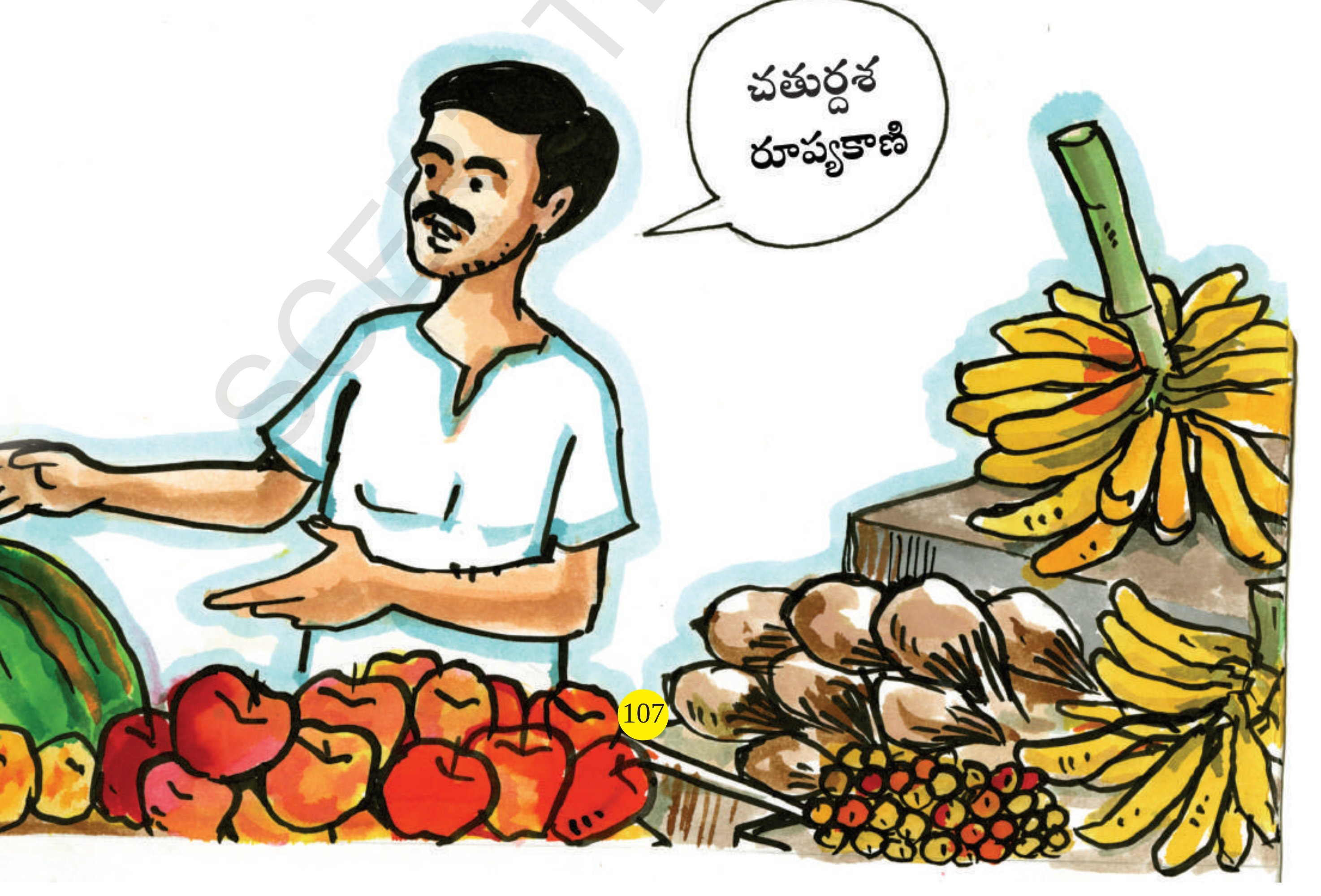

SCERT TELANGANA

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. గీతం కథమ్ అస్తి?
2. శివస్య కతి నేత్రాణి సంతి?
3. సప్తాహే కతి వాసరాః సంతి?
4. భవతః స్యూతే కతి పుస్తకాని సంతి?

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. ఉచ్చైః పఠంతు.

(పెద్దగా చదవండి.)

ఏకమ్ - 1	ద్వే - 2	త్రీణి - 3	చత్వారి - 4
పంచ - 5	షట్ - 6	సప్త - 7	అష్ట - 8
నవ - 9	దశ - 10	ఏకాదశ - 11	ద్వాదశ - 12
త్రయోదశ - 13	చతుర్దశ - 14	పంచదశ - 15	షోడశ - 16
సప్తదశ - 17	అష్టాదశ - 18	నవదశ - 19	వింశతిః - 20

2. ఏతే సర్వే సంఖ్యావాచకాః శబ్దాః. పాఠం పఠిత్వా ఏతేషాం రేఖాంకనం కుర్వంతు.

(ఇవి అన్నీ సంఖ్యావాచకశబ్దాలు. పాఠం చదివి వీటి కింద గీత గీయండి.)

3. భవతః కక్ష్యాయాం కాని కాని సంతి ఇతి దృష్ట్వా, గణయిత్వా వదంతు.

(మీ తరగతి గదిలో ఏమేమి ఉన్నాయో చూసి వాటిని లెక్కించి చెప్పండి.)

SCERT TELANGANA

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. పఠంతు - లిఖంతు.

(చదవండి- రాయండి.)

అ. చిత్రం పశ్యంతు. సమాధానాని లిఖంతు.

(చిత్రం చూడండి. సమాధానాలు రాయండి.)

1. కతి సంతి? ....
2. కతి సంతి?...............
3. కతి సంతి? ....
4. కతి సంతి? ....
5. కతి సంతి? ....

ఆ. చిత్రం పశ్యంతు. చిత్రే స్థితాని గణయంతు. తేషాం సంఖ్యాం సంస్కృతేన లిఖంతు.

(చిత్రం చూడండి. చిత్రంలో ఉన్నటువంటి వాటిని లెక్కించండి. వాటి సంఖ్యను సంస్కృతంలో రాయండి.)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

SCERT TELANGANA

ఇ. **సంఖ్యాం పఠంతు. వస్తు పశ్యంతు. సంఖ్యానుగుణం వస్తూనాం చిత్రాణి లేఖన పుస్తికాయాం రచయంతు.**

(సంఖ్యను చదవండి. దానికెదురుగా ఉన్న వస్తువును చూడండి. సంఖ్యానుగుణంగా ఆ వస్తువు బొమ్మలను నోటు పుస్తకంలో గీయండి.)

నవదశ
పుష్పాణి

ఏకాదశ
పతంగాః

సప్తదశ
చషకాః

పంచదశ
పత్రాణి

షోడశ
కందుకాని

2. చింతయంతు - లిఖంతు.

(ఆలోచించండి - రాయండి.)

అ. ఫలఖాదనేన కాని ప్రయోజనాని భవంతి?

ఆ. వినీతా కిమర్థమ్ ఏకం ఫలమ్ ఆపణికాయ దత్తవతీ?

ఇ. కే కే ధనేన న లభ్యంతే?

ఈ. పదజాలాభివృద్ధిః, భాషాక్రీడాః

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. సంఖ్యాయుక్తాని స్ఫోరకపత్రాణి స్వపార్శ్వస్థాన్ దర్శయంతు. పరస్పరం సంఖ్యాం పృచ్ఛంతు.

(సంఖ్యలతో తయారు చేసిన ఫ్లాష్‌కార్డ్స్ మీ ప్రక్క వారికి చూపండి. ఈ సంఖ్య ఎంత అని అడగండి. అలా ఒకరినొకరు అడగాలి. సంఖ్యలను సంస్కృతంలోనే చెప్పాలి.)

ఉదా - 12   16   19   15

SCERT TELANGANA

2. ఏతాః సంఖ్యాః పఠంతు. అవగచ్ఛంతు.

(ఈ సంఖ్యలను చదవండి. అర్థం చేసుకోండి.)

ఏకవింశతిః	- 21	చత్వారింశత్	- 40
ద్వావింశతిః	- 22	పంచాశత్	- 50
త్రయోవింశతిః	- 23	షష్టిః	- 60
చతుర్వింశతిః	- 24	సప్తతిః	- 70
పంచవింశతిః	- 25	అశీతిః	- 80
షడ్వింశతిః	- 26	నవతిః	- 90
సప్తవింశతిః	- 27	శతమ్	- 100
అష్టావింశతిః	- 28	సహస్రమ్	- 1000
నవవింశతిః	- 29	దశసహస్రమ్	- 10000
త్రింశత్	- 30	లక్షమ్	- 100000

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. ఏతాని వాక్యాని పఠంతు.

(ఈ వాక్యాలను చదవండి.)

కక్ష్యాయాం బాలకేషు రామః ప్రథమః. బాలికాసు పద్మా ప్రథమా.

రమేశః ద్వితీయః. లతా ద్వితీయా.

గోవిందః తృతీయః. గౌరీ తృతీయా.

2. ఆవరణస్థాని పదాని దృష్ట్వా అధః దత్తాని రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

(బ్రాకెట్ల లోని పదాలను చూసి కింది ఖాళీలను పూరించండి.)

కక్ష్యాయాం గణేశః .... (ప్రథమః/ప్రథమా).

సీతా .... (ప్రథమః/ప్రథమా).

చైతన్యః .... (ద్వితీయః/ద్వితీయా).

లక్ష్మీః .... (ద్వితీయః/ద్వితీయా).

లలితా .... (తృతీయా/తృతీయః).

ముకుందః .... (తృతీయా/తృతీయః).

SCERT TELANGANA

3. చిత్రాణి పశ్యంతు, కస్య కిం స్థానమితి జానంతు.

(బొమ్మలను చూడండి. ఎవరిది ఏ స్థానమో తెలుసుకోండి.)

1	2	3
శివః	వాణీ	శ్రీదత్తః

2. వాణ్యాః ద్వితీయం స్థానమ్

1. శివస్య ప్రథమం స్థానమ్

3. శ్రీదత్తస్య తృతీయం స్థానమ్

4. చిత్రాణి దృష్ట్వా కస్య కిం స్థానమ్ ఇతి లిఖంతు.

(బొమ్మలను చూసి ఎవరిది ఏస్థానమో రాయండి.)

1	2	3
కుమారీ	సంహితా	శశాంకః

2. ....

1. ....

3. ....

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. విభిన్నసంఖ్యాయుక్తమ్ ఏకం గీతం యయా కయాపి భాషయా గాయంతు.

(వివిధ సంఖ్యలతో కూడిన ఒక గీతాన్ని ఏదైనా భాషలో పాడండి.)

SCERT TELANGANA

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. అధః దత్తాః సంఖ్యాః సంస్కృతేన లిఖిత్వా భిత్తిపత్రే లేపయంతు.

(కింద ఇచ్చిన సంఖ్యలను సంస్కృతంలో రాసి గోడపత్రికపై అతికించండి.)

1 + 1 = 2	1 + 5 = 6
2 + 1 = 3	2 + 4 = 6
2 + 2 = 4	3 + 3 = 6
1 + 3 = 4	1 + 6 = 7
1 + 4 = 5	2 + 5 = 7
2 + 3 = 5	3 + 4 = 7

ఏ. ప్రశంసా

శంకరః – అహమ్ అద్య సంస్కృతగుణనకోష్టకమ్ ఆనీతవాన్.

సునీతా – ఏకవారం దర్శయతు. కథం పఠనీయమ్?

శంకరః – శృణోతు.

ద్వయోః ఏకం ద్వే	ద్వయోః షట్ ద్వాదశ
ద్వయోః ద్వే చత్వారి	ద్వయోః సప్త చతుర్దశ
ద్వయోః త్రీణి షట్	ద్వయోః అష్ట షోడశ
ద్వయోః చత్వారి అష్ట	ద్వయోః నవ అష్టాదశ
ద్వయోః పంచ దశ	ద్వయోః దశ వింశతిః

సునీతా – ఉత్తమమ్! అహమపి అభ్యాసం కరోమి.

(భవతః కక్ష్యాయాం సంస్కృతే సంఖ్యావాచకపదాని వదంతం ఛాత్రం ప్రశంసంతు.)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. అహం వింశతిపర్యంతం సంఖ్యాః సంస్కృతేన వక్తుం శక్నోమి.			
2. అహం వింశతిపర్యంతం వస్తూని సంస్కృతేన గణయితుం శక్నోమి.			

ఆచార్యదేవో భవ

SCERT TELANGANA

చతుర్థభాగః

పఠంతు - నందంతు

మహారాజః శృగాలః

కస్మింశ్చిత్ వనే చండరవః నామ కశ్చన శృగాలః వసతి స్మ. ఏకదా సః ఆహారమ్ అన్విష్యన్ నగరం గతవాన్.

తం దృష్ట్వా అనేకే శునకాః భషంతః సమీపమ్ ఆగతవంతః. చండరవః భీత్యా తతః ధావితవాన్. శునకాః అపి తమ్ అనుసృత్య ధావితవంతః.

సః ప్రాణభయేన మార్గే దృష్టం రజకగృహం ప్రవిష్టవాన్. తత్ర నీలరసేన పరిపూర్ణమ్ ఏకం మహాభాండమ్ ఆసీత్. సః తస్మిన్ భాండే పతితవాన్.

యదా సః భాండాత్ బహిః ఆగతః తదా తస్య శరీరం సమగ్రం నీలవర్ణమయమ్ ఆసీత్. ఏషః ఏవ సః శృగాలః ఇతి అజానంతః శునకాః అన్యత్ర గతవంతః. శృగాలః కథంచిత్ వనమ్ ఆగతవాన్.

తత్ర అన్యే మృగాః తం నీలవర్ణం శృగాలం దృష్ట్వా భీతాః పలాయనం కుర్వంతి స్మ. తదా చండరవః తాన్ ఉక్తవాన్ –

'భో ప్రాణినః! భీతిః మాస్తు. భవతాం సర్వేషాం రక్షణార్థమ్ ఏవ వనదేవతా మాం ప్రేషితవాన్ అస్తి. అతః ఇతః పరమ్ అహమేవ భవతాం మహారాజః . మమ ఆజ్ఞా భవద్భిః పాలనీయా' ఇతి. సర్వే అపి మృగాః తత్ అంగీకృతవంతః.

ఏవం చండరవః తస్య వనస్య మహారాజః అభవత్. ప్రతిదినం సింహాదయః మృగాన్ మారయిత్వా మాంసం తస్య పురతః స్థాపయంతి స్మ. చండరవః ఆనందేన తత్ ఖాదతి స్మ. ఏవమేవ సః సుఖేన జీవతి స్మ.

ఏకదా చండరవః సభాయామ్ ఉపవిష్టవాన్ ఆసీత్. అన్యే మృగాః అపి పార్శ్వే ఆసన్. తదా అకస్మాత్ దూరప్రదేశతః శృగాలసమూహస్య కోలాహలః శ్రుతః.

స్వబాంధవానాం శబ్దస్య శ్రవణాత్ తస్య మహాన్ ఆనందః అభవత్. తస్య శరీరం పులకితమ్ అభవత్. సః ఉత్థాయ ఆనందాతిరేకేణ తారస్వరేణ గాతుమ్ ఆరబ్ధవాన్.

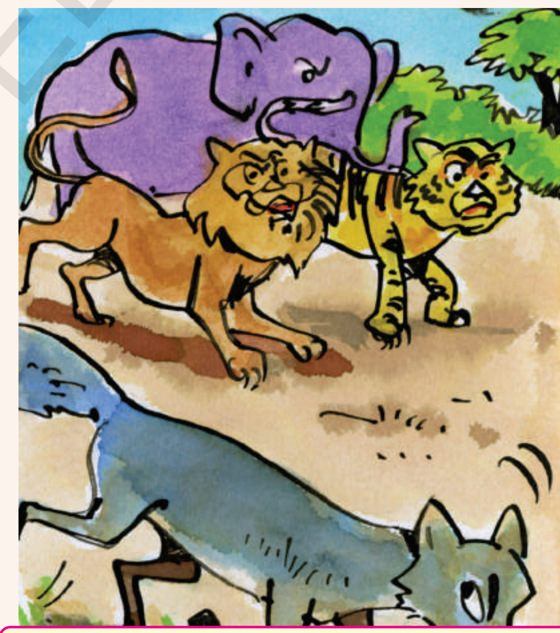

తదా సింహాదయః ప్రాణినః 'ఏషః సామాన్యః శృగాలః ఏవ, న తు వనదేవతయా ప్రేషితః' ఇతి జ్ఞాతవంతః. అతః తే సర్వే మిలిత్వా తం శృగాలం భాయయంతః, వనతః బలాత్ ప్రేషితవంతః'.

శబ్దాః

అకారాంతః పుంలింగో రామశబ్దః - రాముడు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	రామః	రామౌ	రామాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే రామ	హే రామౌ	హే రామాః
ద్వితీయా విభక్తిః	రామమ్	రామౌ	రామాన్
తృతీయా విభక్తిః	రామేణ	రామాభ్యామ్	రామైః
చతుర్థీ విభక్తిః	రామాయ	రామాభ్యామ్	రామేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	రామాత్	రామాభ్యామ్	రామేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	రామస్య	రామయోః	రామాణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	రామే	రామయోః	రామేషు

ఏవం కృష్ణః, గోవిందః, ముకుందః, వృక్షః, దీపః ఇత్యాదయః.

ఇకారాంతః పుంలింగో హరిశబ్దః - విష్ణువు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	హరిః	హరీ	హరయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే హరే	హే హరీ	హే హరయః
ద్వితీయా విభక్తిః	హరిమ్	హరీ	హరీన్
తృతీయా విభక్తిః	హరిణా	హరిభ్యామ్	హరిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	హరయే	హరిభ్యామ్	హరిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	హరేః	హరిభ్యామ్	హరిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	హరేః	హర్యోః	హరీణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	హరౌ	హర్యోః	హరిషు

ఏవం కవిః, అగ్నిః, గిరిః, ఇత్యాదయః.

SCERT TELANGANA

ఉకారాంతః పుంలింగో గురుశబ్దః - గురువు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	గురుః	గురూ	గురవః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే గురో	హే గురూ	హే గురవః
ద్వితీయా విభక్తిః	గురుమ్	గురూ	గురూన్
తృతీయా విభక్తిః	గురుణా	గురుభ్యామ్	గురుభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	గురవే	గురుభ్యామ్	గురుభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	గురోః	గురుభ్యామ్	గురుభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	గురోః	గుర్వోః	గురూణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	గురౌ	గుర్వోః	గురుషు

ఏవం శంభుః, ప్రభుః ఇత్యాదయః.

ఆకారాంతః స్త్రీలింగో రమాశబ్దః - లక్ష్మి.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	రమా	రమే	రమాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే రమే	హే రమే	హే రమాః
ద్వితీయా విభక్తిః	రమామ్	రమే	రమాః
తృతీయా విభక్తిః	రమయా	రమాభ్యామ్	రమాభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	రమాయై	రమాభ్యామ్	రమాభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	రమాయాః	రమాభ్యామ్	రమాభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	రమాయాః	రమయోః	రమాణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	రమాయామ్	రమయోః	రమాసు

ఏవం పద్మా, లతా, లలితా, వనజా, ఇత్యాదయః.

SCERT TELANGANA

ఈకారాంతః స్త్రీలింగో గౌరీశబ్దః - పార్వతి.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	గౌరీ	గౌర్యౌ	గౌర్యః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే గౌరి	హే గౌర్యౌ	హే గౌర్యః
ద్వితీయా విభక్తిః	గౌరీమ్	గౌర్యౌ	గౌరీః
తృతీయా విభక్తిః	గౌర్యా	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	గౌర్యై	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	గౌర్యాః	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	గౌర్యాః	గౌర్యోః	గౌరీణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	గౌర్యామ్	గౌర్యోః	గౌరీషు

ఏవం వాణీ, కల్యాణీ, లేఖనీ, అంకనీ ఇత్యాదయః.

అకారాంతః నపుంసకలింగో జలశబ్దః - నీరు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	జలమ్	జలే	జలాని
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే జల	హే జలే	హే జలాని
ద్వితీయా విభక్తిః	జలమ్	జలే	జలాని
తృతీయా విభక్తిః	జలేన	జలాభ్యామ్	జలైః
చతుర్థీ విభక్తిః	జలాయ	జలాభ్యామ్	జలేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	జలాత్	జలాభ్యామ్	జలేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	జలస్య	జలయోః	జలానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	జలే	జలయోః	జలేషు

ఏవం ఫలం, వనం, గృహం, పుస్తకం, కర్దమ్ ఇత్యాదయః.

SCERT TELANGANA

ధాతవః

1. గమ్లృ-గతౌ

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	గచ్ఛతి	గచ్ఛతః	గచ్ఛంతి
మధ్యమపురుషః	గచ్ఛసి	గచ్ఛథః	గచ్ఛథ
ఉత్తమపురుషః	గచ్ఛామి	గచ్ఛావః	గచ్ఛామః

2. భూ-సత్తాయాం

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	భవతి	భవతః	భవంతి
మధ్యమపురుషః	భవసి	భవథః	భవథ
ఉత్తమపురుషః	భవామి	భవావః	భవామః

3. దృశిర్ -ప్రేక్షణే

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పశ్యతి	పశ్యతః	పశ్యంతి
మధ్యమపురుషః	పశ్యసి	పశ్యథః	పశ్యథ
ఉత్తమపురుషః	పశ్యామి	పశ్యావః	పశ్యామః

SCERT TELANGANA

4. లిఖ – లేఖనే

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	లిఖతి	లిఖతః	లిఖంతి
మధ్యమపురుషః	లిఖసి	లిఖథః	లిఖథ
ఉత్తమపురుషః	లిఖామి	లిఖావః	లిఖామః

5. పఠ – పఠనే

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పఠతి	పఠతః	పఠంతి
మధ్యమపురుషః	పఠసి	పఠథః	పఠథ
ఉత్తమపురుషః	పఠామి	పఠావః	పఠామః

6. వద–వ్యక్తాయాం వాచి

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	వదతి	వదతః	వదంతి
మధ్యమపురుషః	వదసి	వదథః	వదథ
ఉత్తమపురుషః	వదామి	వదావః	వదామః

7. ఖాదృ – భక్షణే

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	ఖాదతి	ఖాదతః	ఖాదంతి
మధ్యమపురుషః	ఖాదసి	ఖాదథః	ఖాదథ
ఉత్తమపురుషః	ఖాదామి	ఖాదావః	ఖాదామః

SCERT TELANGANA

8. పా-పానే

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పిబతి	పిబతః	పిబంతి
మధ్యమపురుషః	పిబసి	పిబథః	పిబథ
ఉత్తమపురుషః	పిబామి	పిబావః	పిబామః

9. క్రీడ - క్రీడాయాం - గతౌ చ

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	క్రీడతి	క్రీడతః	క్రీడంతి
మధ్యమపురుషః	క్రీడసి	క్రీడథః	క్రీడథ
ఉత్తమపురుషః	క్రీడామి	క్రీడావః	క్రీడామః

10. అస - భువి

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అస్తి	స్తః	సంతి
మధ్యమపురుషః	అసి	స్థః	స్థ
ఉత్తమపురుషః	అస్మి	స్వః	స్మః

SCERT TELANGANA

పదకోశః

అ

అంకుశః - అంకుశం
అంబా - అమ్మ
అతః - అందువలన
అద్య - ఈ రోజు
అధికమ్ - ఎక్కువగా/ఎక్కువ
అనంతరం - తర్వాత
అనుగ్రహార్థం - దయకోసం
అనుజేన - తమ్మునితో
అనురక్తాః - అనురాగంకలవారు/ప్రేమకలవారు
అన్యస్య - ఇతరుని యొక్క
అన్యాని - ఇతరమైనవి (వేరేవి)
అపి - కూడా
అభివాదనశీలస్య - నమస్కరించు/గౌరవించు స్వభావము కలవాని యొక్క
అయం - ఇది/ఇతడు
అరణ్యమ్ - అడవి
అర్ధకిలోమితానాం - అర్ధకిలో ఉన్నటువంటి
అల్పం - తక్కువ
అవలంబినః - అనుసరించేవారు
అవశ్యమ్ - తప్పకుండా
అసాధు - చెడ్డది
అస్తు - అలాగే/సరే/ఉండనీ
అస్మాకమ్ - మనది
అహమ్ - నేను

ఆ

ఆకాశే - ఆకాశంలో
ఆదరణీయమ్ - గౌరవించదగ్గది.
ఆపణః - అంగడి
ఆపణికః - అంగడివాడు
ఆపణే - అంగడిలో
ఆయుః - వయస్సు
ఆవరణే - బ్రాకెట్‌లో
ఆసక్తాః - ఇష్టపడువారం/ఇష్టపడుతున్నాం/ఇష్టపడేవారు

ఇ

ఇతి - అని
ఇత్యాదయః - మొదలగునవి
ఇదం - ఇది
ఇదానీం - ఇప్పుడు
ఇచ్ఛాః - కోరికలు

ఉ

ఉచ్చారణమ్ - పలుకుట
ఉచ్చారణే - పలకడంలో
ఉత్తమమ్ - మంచిది
ఉదరం - పొట్ట
ఉద్యమేన - ప్రయత్నంతో/చే
ఉద్యానం - తోట

ఋ

ఋతవః - ఋతువులు

ఏ

ఏకం - ఒక్కటి
ఏకతయా - ఐక్యంతో
ఏకతా - ఐక్యం
ఏకదా - ఒకప్పుడు
ఏకరూపతా - సమానమైనది
ఏకవారం - ఒకసారి
ఏకస్మిన్ - ఒకదానియందు
ఏతే - వీరు
ఏవ (గృహమ్ ఏవ) - నే (ఇల్లే), ఏ
ఏవమ్ - ఈ విధంగా, ఇలా
ఏషః - వీడు

క

కః (పుం.ఏక) - ఎవడు?
కంఠస్య - కంఠమునకు
కతి - ఎన్ని?

SCERT TELANGANA

కదలీఫలాని - అరటిపళ్ళు
కదాపి - ఎప్పుడు కూడా/ఎప్పుడును
కర్తుం - చేయడానికి
కలా - కళ
కలికాబృందం - మొగ్గల సమూహం
కాః (స్త్రీ. బహు) - ఎవరు?
కా (స్త్రీ.ఏక) - ఎవరు?
కాని (న.పుం. బహు)-ఏవి?
కార్యం - పని/పనిని
కార్యాణి - పనులు
కిం (న.పుం.ఏక) - ఏమి/ఏమిటి?
కించిత్ - కొంచెం
కిమర్థమ్ - ఎందుకు?
కే (పుం.బహు) - ఎవరు?
క్రియాః - పనులు
క్రియాయాం - పనిలో

ఖ

ఖగకులరావః - పక్షి సమూహం యొక్క ధ్వని
ఖలు - కదా!

గ

గత్వా - వెళ్ళి
గౌరవేణ - గౌరవంతో
గ్రహాః - గ్రహాలు
గిరయే - పర్వతానికై

చ

చంద్రమాః - చంద్రుడు
చత్వారి - నాలుగు
చరితుం - తిరగటానికి/మేయటానికి
చిత్తే - మనస్సు నందు
ఛాత్రః(పుం) - విద్యార్థి
ఛాత్రా(స్త్రీ) - విద్యార్థిని

జ

జంతవః - జంతువులు
జనహితే - ప్రజలమంచికోసం/మంచితో
జనానామ్ - జనుల యొక్క
జలే - నీటియందు/నీటిలో
జేతుం - జయించడానికి
జ్యేష్ఠాః - పెద్దలు
జ్యోతిః - వెలుగు

త

తథా - అలాగ
తథాపి - అయినప్పటికి
తదేవ - అదే/దానినే
తపః - తపస్సు
తర్హి - అయినచో
తస్మాత్ - అందువల్ల
తూష్ణీం - ఊరకనే/ పని లేకుండా
తృప్తః - సంతోషించినవాడు/ సంతోషించినది
తేన - దానిచే/ దానివల్ల
త్యక్త్వా - విడిచి

ద

దినాధిపతయే - దినమునకు అధిపతికొఱకు / కై
దిశః - దిక్కులు
దేవస్య - దేవుని యొక్క
దోషపూర్ణ - తప్పులతో కూడిన
ద్రష్టుం - చూడటానికి
ద్వాదశ - పన్నెండు

ధ

ధర్మేణ - మతంచే/తో, ధర్మంచే/తో
ధవళౌ(ద్వి) - తెల్లగావున్న (రెండు)
ధృత్వా - ధరించి
ధ్యేయమ్ - లక్ష్యం

న

నద్యః - నదులు
న జానీమః - మాకు తెలియదు.
నామాని - పేర్లు
నామ్నా - పేరుతో
నారికేలద్వయం - రెండు కొబ్బరికాయలను
నిత్యం - ప్రతి నిత్యం
నిధయే - నిధివంటి వానికి
నియుక్తాః - నియమింపబడ్డవారం/వారు

SCERT TELANGANA

నూతనః – కొత్తవాడు/కొత్తది
నూపురః – గజ్జె
నేత్రాణి – కళ్ళు

ప

పఠితుమ్ – చదవడానికి
పథి – మార్గంలో
పరంతు – కాని
పరశ్వః – ఎల్లుండి
పరహ్యః – మొన్న
పరితః – చుట్టుప్రక్కల
పరోపకారాయ/పరోపకారార్థం – ఇతరుల మంచికొరకు
పాదాః – పాదాలు/కాళ్ళు
పిపాసాకులః – దాహంతో ఉన్నవాడు/ఉన్నది
పీడా – కష్టం
పుచ్ఛం – తోక
పునః పునః – మళ్ళీ మళ్ళీ
పునః – మరల
పురతః – ముందు
పూరయితుమ్ – నెరవేర్చుటకు
పృథ్వీం – భూమిని
పుష్టశరీరాః – లావైన(బలం కలిగిన) శరీరం కలవారం/కలవారు
ప్రకాశః – వెలుగు
ప్రకోష్ఠాః – గదులు
ప్రత్యక్షః – కంటికి కనిపించువాడు
ప్రపరశ్వః – ఆవలి ఎల్లుండి
ప్రపరహ్యః – ఆవలిమొన్న
ప్రభాతే – ఉదయాన/ప్రొద్దున
ప్రయోజనమ్ – లాభం
ప్రాంతేన – ప్రాంతంచే/తో
ప్రాచీనః – పాతది.
ప్రాతఃకాలే – ఉదయాన్నే/పొద్దున్నే
ప్రియవాక్యప్రదానేన– తియ్యగా మాట్లాడటం చేత

బ

బదరీఫలానాం – రేగుపళ్ళ యొక్క
బుభుక్షాకులః – ఆకలిగా ఉన్నవాడు

భ

భవంతః – మీరు
భవతీ – నీవు (గౌరవార్థంలో స్త్రీ)
భవరోగిణామ్ – అన్నిరోగాలకు
భవాన్ – నీవు (గౌరవార్థంలోపుం)
భారతభక్తాః – భారతదేశం యొక్క భక్తులం
భారతవర్షం – భారతదేశం
భాషిణః – మాట్లాడేవారు
భిన్నధర్మాః – వివిధ మతాలు/వివిధ ధర్మాలు
భిన్నాః – వేరుగనున్నవారు
భిషజే – వైద్యుని కొరకు
భీతః – భయపడువాడు
భూమ్యాదిభూతాని – భూమి, నీరు, నిప్పు, గాలి, ఆకాశములు
భూరి – ఎక్కువగా, చాలా
భూషణం – అలంకారం
భూషణైః – అలంకారములతో

మ

మందం – నెమ్మదిగా
మత్వా – తలచి
మనోరథైః – కోరికలతో/చే
మమ కృతే – నాకు/ నా కొరకు
మమ – నాది
మయా సహ – నాతో
మహతాం – గొప్పవారి యొక్క
మహనీయమ్ – రమణీయమ్
మాతామహి! – ఓ అమ్మమ్మా! (సంబోధన)
మామకం – నాది
మాసద్వయే – రెండునెలల్లో
మిలిత్వా – కలిసి
ముఖే – ముఖము నందు
మూల్యం – వెల
మృగాః – జంతువులు

య

యథా – ఎలాగైతే
యశః – కీర్తి

SCERT TELANGANA

ల

లతికాబృందం - తీగల సమూహం
లవణమ్ - ఉప్పు

వ

వక్తవ్యం - చెప్పదగినది
వక్రం - వంకరైనది
వచనే - మాటలో
వదనే - ముఖంలో
వయం - మేము/మనము
వర్ధనం - అభివృద్ధి(చేయడం)
వాచః - మాటలు
వాచి - మాట యందు
వార్తాలాపం - మాట్లాడటమును
వాసరః - వారం
వికాసాయ - అభివృద్ధి కొరకు
విచిత్రం - చిత్రమైనది
విఫలః - కార్యం నెరవేరని వాడు/ఫలం పొందని వాడు
విశాలగగనం - విశాలమైన ఆకాశం
విశేషతయా - చాలా ఎక్కువగా
వృద్ధోపసేవినః - ముసలివారిని సేవించువారు
వృష్టిః - వర్షం
వ్యాకులః - దుఃఖితుడు

శ

శక్తాః - సమర్థులం/సమర్థులు
శర్కరా - చక్కెర
శివస్య - శివుని యొక్క
శీఘ్రమ్ - త్వరగా
శ్రీమన్(పుం) - ఏమండీ/ ఏమయ్యా
శ్వః - రేపు
శ్రోత్రస్య - చెవికి

స

సంస్కృత్యా - సంస్కృతిచే/తో
సన్నిధిమ్ - సమీపం
సప్త - ఏడు
సప్తాహే - వారంలో
సమృద్ధః - సుసంపన్నమైనది
సమృద్ధిః - సుసంపన్నత
సమ్యక్ - బాగుగా
సరలం - చక్కగా/చక్కనైనది
సర్వతమోపహః - చీకటినంతా తొలగించునది/తొలగించువాడు
సర్వత్ర - అన్నిచోట్ల
సర్వసమృద్ధం - అన్ని విధములుగా/సుసంపన్నం
సర్వం - అంతా
సర్వాః(స్త్రీ) - అన్ని
సర్వాన్ - అందరిని
సర్వే - అందరు, అందరం
సదృశే - సమానమైన/పోలికతోఉన్న
సాధు - మంచిది
సుదృఢః - బాగా దృఢమైనది/గట్టిది
సువీరాః - గొప్పవీరులం/వీరులు
సుప్తస్య - పడుకున్న(దానియొక్క)
సూరః - సూర్యుడు
సృష్టిః - ప్రపంచం, సృష్టి
సేవఫలస్య - ఆపిల్ పండు యొక్క
స్యూతః - సంచి
స్యూతం - సంచిని
స్వశునకమ్ - తన కుక్కను
స్వస్థానం - తన చోటికి

హ

హస్తస్య - చేతికి
హి - కదా
హృష్టమానసాః - సంతోషంతో ఉన్న మనస్సు కలిగినవారం/ కలిగినవారు
హ్యః - నిన్న
హస్తీ - ఏనుగు

SCERT TELANGANA

క్రియాపదకోశః

అ

అనుభవతి – అనుభవించుచున్నాడు/చున్నది
అస్తి – ఉన్నది/ఉన్నాడు

ఆ

ఆగచ్ఛతి – వచ్చుచున్నాడు/చున్నది
ఆగచ్ఛతు – రమ్ము, రా
ఆగచ్ఛామి – వచ్చుచున్నాను
ఆచరతి – చేయుచున్నాడు/చున్నది
ఆనయతి – తెచ్చుచున్నాడు/చున్నది
ఆనయతు – తెమ్ము
ఆనయామి – తెచ్చుచున్నాను
ఆహ్వయతి – పిలుచుచున్నాడు/చున్నది

ఇ

ఇచ్ఛతి – ఇష్టపడుచున్నాడు/చున్నది

క

కరోతి – చేయుచున్నాడు/చున్నది
కురు – చేయి
కుర్మః – చేయుచున్నాము
కుర్వంతు – చేయండి

ఖ

ఖేలతి – ఆడుచున్నాడు/చున్నది

గ

గచ్ఛతి – వెళ్ళుచున్నాడు/చున్నది
గచ్ఛతు – వెళ్లుము
గచ్ఛామః – వచ్చుచున్నాము/రాగలము
గచ్ఛామి – వెళ్లుచున్నాను.
గణయతి – లెక్కించుచున్నాడు/చున్నది
గాయతి – పాడుచున్నాడు/చున్నది

చ

చింతయతి – ఆలోచించుచున్నాడు/చున్నది

జ

జానాతి – తెలుసుకొనుచున్నాడు/చున్నది.

త

తుష్యంతి – సంతోషపడుచున్నవి/చున్నారు

ద

దత్తవాన్ – ఇచ్చాడు/ను/వు
దదాతు – ఇవ్వుము
దర్శయతి – చూపించుచున్నాడు/చున్నది
దర్శయతు – చూపించుము
దుహంతి – పాలిచ్చుచున్నవి

న

నమస్కరోతి – నమస్కరించుచున్నాడు/చున్నది
నివసంతి – నివసిస్తున్నారు/నివసిస్తున్నవి

ప

పఠామి – చదువుచున్నాను
పశ్యతి – చూచుచున్నాడు/చున్నది
పీడయతి – పీడించుచున్నాడు/చున్నది
పృచ్ఛతి – అడుగుచున్నాడు/చున్నది
ప్రకటితవాన్ – ప్రకటించాడు/ను/వు
ప్రత్యర్పయతు – తిరిగి ఇవ్వుము
ప్రవిశంతి – ప్రవేశించుచున్నవి/చున్నారు
ప్రశంసితవాన్ – ప్రశంసించాడు/ను/వు
ఫలంతి – పండుచున్నవి

బ

బోధయతి – బోధించుచున్నాడు/చున్నది
భవతి – అగుచున్నది/చున్నాడు
భవతు – కానిమ్ము

య

యచ్ఛతి – ఇచ్చుచున్నాడు/చున్నది

ల

లిఖామి – రాయుచున్నాను

వ

వదంతి – చెప్పుచున్నారు
వదతి – చెప్పుచున్నాడు/చున్నది
వదతు – చెప్పుము
వదామి – చెప్పుచున్నాను
వహంతి – ప్రవహించుచున్నవి
వికసతి – వికసిస్తున్నది
విలసతి – ప్రకాశించుచున్నది/చున్నాడు

శ

శక్నోమి – చేయగలను

స

సంతి – ఉన్నారు/ఉన్నాయి
సంపాదయామః – సంపాదించుచున్నాము/ పొందుచున్నాము
సమాపయతి – ముగించుచున్నది/చున్నాడు
సాధ్యతే – సాధింపబడుచున్నది
సిద్ధ్యతి – సిద్ధించుచున్నది
స్యాత్ – ఉండవచ్చు
స్వీకరోతు – తీసుకో
స్వీకరోమి – తీసుకొనుచున్నాను

SCERT TELANGANA